

Angol 500 francia
ALSÓ-SZOKNYÁK
4, 5, 6, 8, 10, 14 ftig.
Türsch F.-nél,
váci-utca, „a nagy Kristóf” mellett.
114 (1-6)

Titkos 38 (12-12)
betegségeket
még makacs és tüdő bajokat is egy kórórában, mint magán gyakorlat folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalában vagy életmódjában gátlólatnak, győkelesen, biztosan és gyorsan gyógyít
Med. dr. Helfer Vilmos
Pest, király-utca 27. sz. Medetsházban, 1-ső emelet, délután 7-9-ig, délután 1-4 óráig
Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

Nyári fürdőidény május 2-tól.
A budai császárfürdő
Téli fürdőidény október 1-től.
ivó-gyógyforrása,
s 220-520 R. foku ásványfürdői a tapasztalás által igazolt sikerrel használhatók:
a) a gyomorbelhuzam és hólyag bántalmainál, e) a vérkeringés alhasi bántalmaknál,
b) a máj- és lép-bajoknál, f) a görvélykór minden alakjainál,
c) a csúszk, kőszvény és ezek kórterményei ellen, g) s a női bántalmak legkellemetlenebb félése-
d) a bőrbetegségeinél, geinél.
Mint rendelő fürdőorvos ez idény alatt is dr. Patrubány Gerő egyetemi m. tanár úr működend.
Gyógyeszközei: 200 kényelmes, tiszta s jól butorozott vendégszoba, — 140 különfürdő, kád-, kő-, márvány- és török fürdők, mindenütt ásványvízzel méréselhető hőfokban, — szappan-, só-, vas- és fenyő-
vonattal készített fürdők, — iszapfürdők, helybelileg alkalmazva. A gőzfürdő medenczéi- és zuhanyaival a legcélszerűbben van berendezve és legnagyobbítva. — A 21° R. női és uri uszadék ügyes uszómesterekkel, — és újonnan berendezett malatafürdők. A nagy gyógyudvar és sétány szökőkúttal, a társalgó új zongorával látatott el.
A vendéglőt és kávéházat Fuchs József vette át.
Az állandó zenéről Bunkó s fiai zenekara által van gondoskodva.
A kedvelt zárkörüi bálók minden két hétben egyszer fognak tartatni, ezenfölül minden szombaton Reunio katonai és nemzeti zenekarral.
A fürdőintézetben létező távirda és levélszék, a vidéki, — az óránként kikötő gőzhajók, s társaskocsi és a most megnyitól közúti vaspálya, a Pesttel, Budával és a zugliggerli közlekedést élénken fenntartják.
A budai császárfürdői igazgatóság.
103 (3-8)

VALÓDI PAGLIANO-SYRUP,
Pagliano Girolamo florenzi professortól egyenesen ide szállítva, különböző mennyiségben kapható:
Török József
gyógyeszerés urnál Pesten, király-utca 7. sz. alatt. — Egy üveg ára 1 ft. 50 kr. Egy tuczat ára 14 ft., 1/2 tuczat 7 ft.
Az ismételtedők igen kedvező engedményben részesülnek.
Eszőrp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, megrikítja és megjavítja azokat, következképpen mindazok, kik e szőrpöt havonként két napon át használják, jó egészségnek örvekdnek. E szőrp sok oly betegséget gyógyít, melyeknél az orvosi szer csekély javulást eszközöl.
Ezen most érkezett meg egy friss szállomány, melynek valódiságát kesekedték.
104 (3-12)

A jelen idényre ajánlják
FISCHER J.L. és FIAI
Pest, bécsi-utca 2. szám,
dúsan berendezett 115 (2-3)
hölgy-divat-tárukat,
ugyszinte minden párisi ujdonságokat (Nouveautés de Páris.)

Mindennemű bel- s külföldi természetes
ÁSVÁNYVIZEK
az ezidei töltésből megérkeztek, ezek közt a hirneves korintyiczai is, s folyvást friss minőségben kaphatók:
Édeskuty L.-nál
Pesten, József-tér 12-dik szám alatt.
121 (1-2)

Legujabb s legjobb szépítőszere Párisból!!
Lait de Venus és Crème de Venus.
A hatás meglepő, minthogy már rövid használat után szép fehér s gyengéd arc-szint idéz elé.
Ara mindkét szépítő szernek 4 ft., postán küldve 35 krral több.
Egyedül valódi minőségben kapható:
Lueff M.
110 (2-6) Pesten, váci-utca 21-dik sz. a., a „Minervá”-hoz.

LILIOM-VIZ.
Francia. és Angolország legelső orvosi által ajánlott bámulatos sikerű
szépítő- és mosdó-viz,
mely a hölgyek ászhangzó véleménye szerint paratlan, és a melyről föltalálja keznekedik hogy a rap-égetést, szélpót, kiütéseket, pattanásokat, sárga bőr-, májfolto-
kat, szőval minden börtisztatálanságot eltávolít, az arcot, nyakat, vállakat, karokat, kezeket hófehérre, puhává, finomná teszi, s azoknak friss ifjú kinézetet kölcsönöz. — Ara 1 nagy palacknak 2 ft. 50 kr., Ara 1 kis palacknak 1 ft. 30 kr.
LOHSE szakáll és szemöldök növesztő-szere.
(Cydonia Crème.)
Ezen szer egy év alatt európai birre vergődött, miután ezer meg ezer férfiú tömött szakállat, s számtalan hölgy szép tömött, sötét szemöldököt nyert tőle.
A szakállnak a kívánt állást lehet vele adni, s a vörösés vagy szinehagyott selyemfinomnak, s a hajhoz hasonlóknak lesnek általa.
Egy eredeti tégely ára 2 ft. 50 kr., egy kisebb tégely ára 1 ft. 30 kr.
Középponti raktár: LOHSE-nál Berlinben, Jägerstrasse 46.
A porosz kormányzó hercege, a sachsen-meiningeni hr., Schwarzenburg, Sondershausen és Lippe hercegek udvari szállítója.
Pesten kapható a főraktárban: Török J.
gyógytárában, király-utca 7-ik szám. 105 (3-12)

Mindennemű
takarópapíros
(Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.
Siketség gyógyítható.
Oelsner Louis urnak Berlinben!
Folyó évi márcz. 11-ki igen becces levelére van szerencsem önnök tudtára adni, hogy leánykám hall tehetsége a számomra küldött hall-gyapolt használása által már annyira javult, hogy megszerelításomat 6-8 lépésnyi távolra megértőleg hallja. Minelöfgva kérem (itt következik az újabb megrendelés)
Uciskow. apr. 2. 1868. Koztowski M. g. k. plébános.
5 forint bérmentes beküldése mellett megrendelhető Louis Oelsner-nél Berlinben, neue Schönhauserstrasse 12. sz. n. 111 (1)

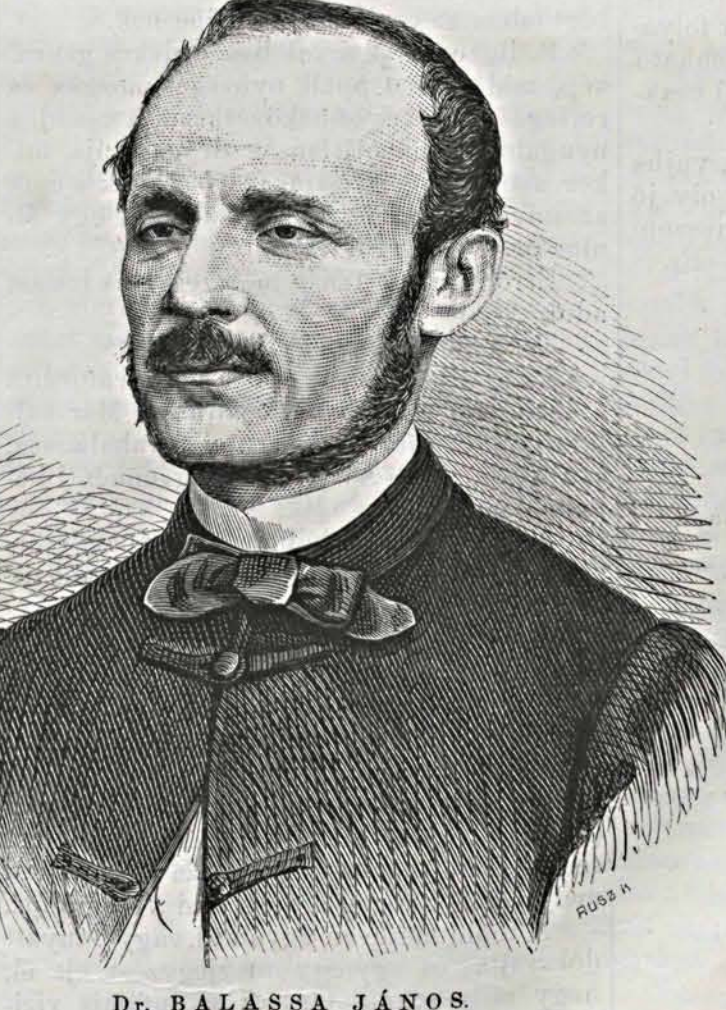

21-ik szám. Tizenötödik évfolyam.
Pest, május 24-én 1868.
Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupan Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyezer hasábotott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígdtatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígdtatásnál csak 7 krba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile No. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígdtás után 30 ujkraczar.

Dr. Balassa János.
Balassa János, az egész országban, sőt a külföldön is méltó tisztelettel ismert kitünő orvos, európai híró mütö (opérateur), orvos-egyetemünk egyik födisze s a tudományos mütö sebészet megalapítója hazánkban, e héten ilte meg tanárságának negyedszázados jubileumát, hálás tanítványai, orvos- és tanár-társai s számos tisztelői körében és örömeire. Érdekesnek tartjuk ez alkalomból egy futó pillantást vetni e 25 éves tanári és orvosi pályára, melyből megtanulhatjuk, hogy a szorgalommal és kitartással párosult tehetség, a hivatását megértő lelkiismeretes buzgalom több jót tehet, több szenvedést szüntethet meg, több könyvet törölhet le, több hálát és áldást von maga után, mint mennyit a legbökezübb adakozó dúsan osztogatott adományai képesek eszközölni.

Dr. Balassa János.
1841-ben már mint okleveles mütö, a bécsi közkórház egyik sebészi osztályára neveztetett ki másod orvosnak, de az egész éven át önállólag működött, mint helyettes főorvos, az év elteltével pedig Schuh tanár mellé kórodai segédül neveztetett ki. Ezen új állomáson, mely nevét nagyobb körben is ismertté tevő, szintén csak egy évig ma-

Söt tanársága későbbi idejében is a szün-időket rendszeren arra használta fel, hogy külföldön önszemeivel észlelje a tudomány haladását s tanulmányozza az újabb sebészi vívmányokat. Ez uton vált aztán lehetővé, hogy míg egyetemünk minden más szakmában mindig a bécsi egyetem uszályhordozója volt, a sebészetben függetlenül a bécsi iskolától, a francia sebészek találmányai rendszeren sokkal korábban alkalmaztattak itt, mint Bécsben.
Mint mütö-sebész szakmájának legnehezebb, de egyszersmind legszebb ágát, az ugynevezett képlő mütételeket üzte legnagyobb előszeretettel s vitte oly tökélyre, minöröl nálunk azelőtt álmodni sem mertek a sebészek. Százakra megy azok száma, kik orr nélkül, eltorzult arcczal és ajakkal fordultak Balassához, s kik művészi keze alatt szabályos arcot nyerve, megint meglehettek az emberi társaságban a nélkül, hogy továbbra is számalom vagy gúny tárgyai lettek volna.

DR. BALASSA JÁNOS.

rad, mert már az 1843 dik év május havában a pesti kir. egyetemen megürült sebészi tanszékre neveztetett ki tanáru. Mielött tanári székét elfoglalta volna, több hónapig tartózkodott külföldön, különösen Párisban, tudományos ismeretei gyarapítása végett.

adási terem meggyőzheti felöle, hogy tanítványai örömmel sietnek tanításait hallgatni; ott láthatni, minö feltétlen bizalommal vetik alá magokat a betegek a legveszélyesebb mütételeknek is, s az előszobába és lépcső-terembe vetett egyetlen tekintet elárulja,

hogy az ott egybesereglett 30—40 járó beteg az ország minden részéből került ide, annál keresve segédelmet, kínél már anynyian kerestek és találtak is.

Roppant elfoglalatlansága közepett is tudott magának időt szakítani magyar orvosi irodalmunk gyarapítására; számtalan apróbb dolgozatain kívül, melyek részint külföldi szaklapokban, részint az ő támogatása mellett az ötvenes években megindult „Orvosi Hetilap”-ban jelentek meg, két nagyobb önálló munkát is adott ki. Ezek elseje a „Has-sérvekről” irt jeles műve, mely német nyelvre is le lön fordítva, másika pedig „Ujabb mütémodorok az orrképlés körében” című akadémiai székfoglalója. Kezdeményezése folytán lépett életbe „A magyar orvosi könyvkiadó társulat.” Neki lehet köszönni azt is, hogy egyetemünkön, a külföldi egyetemek példájára, szintén állítottak fel müté-intézetet.

Közhasznú működésének és jelességének hire messze túlerjed a haza határain; többször megtörtént már, hogy orvosi tudományát és ügyességét a birodalom határain kívül is igénybe vették; több ízben akarták más, fenyesebb állomásra is elszólítani, de ő minden ily meghívást visszautasított: tehetségét mindvégig hazájának kívánván szentelni. A köztisztelt és közbecsülésen kívül másnemű kitüntetések is érték. Ő Felső kir. tanácsosi ranggal s a Lipót-rend kis-keresztjével tüntette ki a jeles tudóst, a magyar tud. akadémia pedig irodalmi működésének elismeréséül tiszteleti tagjának választotta.

Végül nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy királyné ő Felsője is Balassát ajándékozta meg közelebbről bizalmával, s budai tartózkodása idejére őt szólított föl a házi orvosi teendők elvállalására. Azon közszerepetnek, melynek a fővárosi közönség körében örül, élénk bizonyossága az, hogy midőn 1849-ben Haynau annyit másokkal együtt őt is elzáratta, mivel a honvédek gyógyítása körül nagy buzgalmat fejtett ki, a fővárosi polgárság több száz aláírással ellátott folyamodványt nyújtott be az akkor mindenható zsarnokhoz, kibocsátatását kérve, mi csakugyan meg is történt.

Sorainkat azon ohajjal zárjuk be, vajha ötven éves tanári jubileumát is ép oly jó erőben ülhesse meg, mint most ülte a huszonegy éves jubileumot. Sz.

Május elején.

A természet im' ünnepelel kezd:
Az égen fény, földön, fán dísz, virág...
A zárlat tágul, a láncz töredez,
Testben, lélekben éléd ifju láng;
Kis lepke, méh, a zöld, légy pázison,
Légtől, sugártól mind megittasul:
Fogékony szivem' én is megnyitom,
S örömet érzek öntudatlanul!

Szép kikelet, be régen vártalak;
Pedig semmit se hozhatsz már nekem!...
Mindössze: pereczig a komor falak!
Ridegséget fejeitem kebleden,
Mit homályos szobában élvezünk,
A könyvbe irt bölcsesség oly hideg...
Itt virág, lomb, ifju sugár velünk,
Itt élettebb a tudás s melegebb...

Tavasz, tavasz! megifjult képedet
Ugy nézem, mint hű mátká kedvesét;
Oly édesen beszélgetek veled,
Ugy von valami izgést feléd.
Megtisztul bennem érzés, gondolat;
Átmelegülök, mint naptól a lég...
Ah, bár rövidke boldogságomat
Bús emlékek ne keserítétek!

Tavasz! mosolyog egéd szeretem:
Egykor az enyém is ilyen vala...
Zöld, dalos berek, kedves vagy nekem:
Sokat álmodtam benned valaha!...

Szép vagy; búbárod most is elragal,
Ha jó az ünnepe, s díszbe öltözöl,
Hát még... ha földbe tett virágomat
Éltre hívják, a porok közül!...

Sós Miklós.

Esték a börtönben.

A megszokás hatalma mily nagy az emberen! A legkellemetlenebb, sőt legnyomorubb helyzetet, melytől első pillanatra visszariadunk s azt vélnek, hogy későbbek vagyunk meghalni, mint azt elviselni, — végre még türethetvé teszi a megszokás!

Ez igazságnak illusztrációjára szándékozom néhány hű vonással feltüntetni ama sokak előtt idegen, sajtós világot, hol az emberek, daczára sanyaru, nélkülözésteljes helyzetöknek, lassankint úgy otthon találják magukat, mintha születésük óta nem ismeretek volna annál egyebet.

És ez a börtöni élet.
Az a különös még, hogy a börtöni életben ép úgy megvan a szomorú, mint a vig állapot, s ép annyiféle oldalról képesek az emberek maguknak örömet, mulatságot, szórakozást szerezni, mint a legszabadabb helyzetben.

Annyi azonban bizonyos, hogy ez örömkök oly arányban állanak a bánattal, mint a hogy az közönségesen lenni szokott. Hol nagy a bánat, ott az örömköknek kevés hatalmuk lehet, és viszont. Már pedig e helyen többnyire a bánat az elsőség, s az örömkök csak mint szélvihar után lassan visszazalángó porszemek keresik fel újra tanyájukat, honnan a fürgeteg messze szétkörbacsolta őket.

És e hasonlat nem is a legroszabbak egyike. A börtöni életben csakugyan két időszakot lehet általában felvenni: az első a nappali időszak a vihar, és a második az esti, midőn minden vérs lecsendesül.

A börtönéletet általában már jellemzem egyidőben e lapokban, de kellő részletesebb leírást nem adtam azon időszakról, mit a börtönben az esték és éjek képeznek.

Pedig csak az a valóban érdekes genrekép, midőn a nappali nyüzsgés-mozgás és rettegés után végre bekövetkezik a csend, a nyugalom, a háborítatlanság drága órája, mikor a börtönöket éjszakára bezárlják s csak az udvarban alant jár fel s alá egy-egy álmos ór.

Ezről akarok tehát most egy kis leírást adni.

Tekintsünk meg egy ily börtönt.

Az ajtó becsattant. A börtönész ráfordítá a lakatokat az ajtó zárváira... Már halatszik a vizitációs trupp tovahaladása, s utána a többi börtönajtók egyenkénti becsapódása...

A vaskos hajdu-kaplár kardjának csörrenése is lassan-lassan halkabban hangzik és elhalóbb lesz...

Börtönünkben még mindig ünnepi mozdulatlanság uralkodik. Legfelebb egyik vagy másik nyúl éhesen szalmapárnájára alá, honnan cipője megmaradt felét vagy pipáját veszi elő.

Az első aztán lekuporodik és a prics (faagy) felső deszkái rejtett szegletéből most sem egész otthonossággal húzza ki a kicskát, melylyel hozzá fog a diogenesi vacsorához. A többi mereven ágyán ül, vagy hanyatt dől rajta, és egy-egy megjegyzést ejt el, hogy mily sokáig tart ez az infámis vizitáció!

Tudni kell, hogy addig nincs biztos állapot, míg az utolsó vasajtó csattanása el nem hangzott, mert gyakrantörténik, hogy valami feledékenység végett (sőt olykor politikából) visszafordul a börtönész és a börtönajtó hirtelen felnyílik s akkor —!

Vigyázni kell tehát. Addig senki sem tesz tiltott dolgokat és senki sem nyul tiltott portékák után, míg a válság tart. Csakhogya e vigyázat törvényét lassankint áthágják s csak a mitől legjobban félnek, azt halasztják a biztos pillanatra.

De hogy is tudnák végig várni, míg a börtönöket mind bezárlják, holott ok már félbiztonságban érzik magukat.

A legelső tiltott tárgy, mi elhagyja tiltott rejtekét: a pipa.

A második a kés.
A harmadik s negyedik a bor, pálinka. Ezután jön a kártya, vagy egyéb játékeszközök stb.

E börtönzárás időszaka valóságos barometrumát képezi a börtönben lévő rejtett tárgyak kisebb-nagyobb értékességének (persze csak a rabokat illetőleg).

A vizitáció azonban halad.

„Már az utolsó folyosón vannak” — szólal meg egyik és rideg áhitattal (jobban nem lehet kifejezni) nyul a szalmazsákba s annak mély szegletéből kártyát húz elő, mely gondosan papírba van takargatva.

Ennél drágább portéka a börtönben már csak a gyertya lehet, mit hogy nem szabad égetni, bizony nem a legszebb rendszer bizonyítéka.

Alighogy a papírból kitekergeti azt, már a szoba közepén asztal készül.

Igenis készül és áll: a csöbör tetejére fektetett szalmazsákból.

Ehhez hasonlók a székek is, tudniillik egy-egy szalmapárnára és egy arra fektetett pokrócz, vagy bundából állók.

De pattant az utolsó vasajtó is.

Hurrah! e hangra, mint valami delejtűzésre élénk mozgás támad hirtelen. A vacsoráló bátrabban meríti kicskáját a csokoládé színi kenyérbe; a pipázó nagyobbakat színpant garasos (még jó, ha ez is egészséges) pipájából, melyben több a megszártított bagó, mint a tiszta dohány; a pityókós hesszabbat hörpönt hánytatott tartalmazott medcinás üvegéből és már be sem dugja többet, nem tartván többé attól, hogy eshetőlég el is kell hirtelen dagnia.

Még azonban hiányzik a legfőbb: a gyertyavilág.

Ez sem sokáig késik, és a legifjabb egy árpokróczot kap fel és siet az ablakhoz, hol minden sőt nélkül neki rohan két kollega és akkorát emel rajta, hogy le kell ismét hajolnia, hogy az ablak felső két szegletén titkon készen álló szegekre akaszsa azt.

Mert jaj volna, ha az udvaron álló órszezevénné, hogy ott gyertyáznak az urfiak és a nem urfiak.

A köztársaság magasztos eszméje ha sehol, úgy itt valóban gyakorlatban él; az igaz, hogy meglehetősen fertőztetett (profanus) alakban. Itt nincs rang, nincs kiváltság, nincsenek előnyök; csupán erkölcsi (!) tekintély van, melynek hőmérőjét leginkább a tudományosság (?), sokbeszédesség és végre a börtöni tapasztalás és a tolvajlasi ismeretek mennyisége képezi.

Most meggyújtják a gyertyát (mésnek is nevezhetnök), s a kinek pénze van, letul a rögtönzött asztalhoz és megered a „ferbli” vagy „huszonegy” lovagias harcra. A játék csak krajczárba megy, a mi itt nagyon sok pénz, s ha az ugynevezett „trémá”-ról akarunk legfelsőbb fogalmat nyerni, csak ide kell jönnünk és látni fogjuk azt teljes méltóságában.

Ez azonban éppen nem csuda. Ennek is megvan a maga méltó oka, mely abban áll, hogy itt nincs hitel, s a ki egyszer megszünt guberálni (a pénzt kitenni), az mehet szalmazsákjára tele erszényről álmodozni. Tovább

nem játszhatik, s ha kölcsön akarna kérni, jobb volna egyenesen Lucifer ő exzellenziájához folyamodnia. Az bizonyosan hamarabb adna, mint e nemes kollegák.

A játék hevesen folyik. A pipa mindenkinél a szájában van, s ha valamelyik jókártyára tesz szert, annak itt legismertetőbb jele az szokott lenni, hogy az a bizonyos nagyobbat szíppant, mint rendesen, füstös pipájából. Ezt a jelt mindenik tudja a másikról, de egy sem hiszi, hogy a másik tudja, s egy sem mondja meg a másikának. Ez proszteri tapasztalás; azaz: ezt csak az tudja, ki nem játszik, de figyelemmel kíséri őket.

Mert van ám ilyen is elég. Egy ily börtönben olykor hét, nyolcz ember is együtt van, s míg három vagy négy játszik, azalatt a többi hasonlóan valamely tiltottabb foglalkozást üz, mint például dohányt vág, fából pipát, tükröt, vagy feszületet (!) farag, a miért az intelligensebb (pénzesebb) kollegák adnak egy-egy garast olykor. Akad azután, a ki minden okosabbteendő hiányában nagyot horkol, vagy csizmáját (ha van) tisztogatja másnapra, vagy végre, a ki falhoz dölve nézi e vegyes színű truppot és elméláz az emberek szegénysége, gyarlósága felett, (melynek nagyrészét persze azokra hárítja, a kik őt is ide kovártlyozták) s költői méltó önértékelés mellett zsebébe nyul és egy oly kicsiny plajbászsal, mint a mily nagy az ő elkeseredése, verset ír titkon a méltatlanságról.

Denique itt is van poeta. Ez nem hiányzik sehol és mai napság nem meglepő, hogy a hol nyolcz ember van, azok közt legalább is egy poeta legyen. Az más kérdés, hogy aztán hány századik a valódi e sok száz közt? Azt nem lehet soha előre megítélni. Meglehet, hogy ez is, kit itt látunk, azon kevesek közé tartozik, a mi annál valószínűbb, mert a valódi poetákat mai napság hamarabb láthatjuk ily helyeken, mint az őket megillető művelt osztályok termeiben.

Nem érdekes társadalmi képet tár-e élénk tehát e börtöni élet?

A játszó közt a főhelyet egy paraszt mézáros foglalja el, ki ez ékes teremben már negyedizben éri magát otthon, s kit legutóbb azon kis tévedésért láttak el hat évre, mert ökörnnyuzó kését feleségébe találta mártani, a miért az véletlenül elárlta, hogy dögüst is szokott megszeretni hébe-hóba az ő kedves férje. E tisztességes alak mellett balra egy megbukott csizmadiamester könyöklől (a könyöklés szintén a jó kártya egyik jele), kinek minden büne abból áll, hogy hitelező timárjának fizetés helyett a fület szakította le, a mint ez a bíró helyett botjához kezdett folyamodni elégtétel végett. Ezért egy évi nyugalmass állásba lön helyezve. — A harmadik egy napszámos, ki szintén már másodszer lön megtisztelve e léghuzam nélküli lakással, s ki jobbnak találta napszámját jobb kedvében úgy megkeresni, hogy 24 óra sovány jutalma helyett fél óra alatt kövér jutalomhoz jutott, s mindezt egy kis ugrás képezte, mit az utszéli sövény megöl egy arra menő zsidó felé tett, ki ijedtében pénzével zsebéből kikapta, és kérelem nélkül nyújtotta neki. E pénz elfogadásáért négy évr: tették oly állásba, hol biztosítva van ily szemtelens zsidó pénzkinálgatásai ellen.

Az előtérben egy érdemes szölkörülő vágja a hazulról becsempesztett magyar dohányt. A zacsokó egész biztonságban terül el előtte ugyanarra, hogyha az a zacsokó fogalommal s érzékel birta a szabadság dicső eszméje iránt, úgy most bizonyára hálleluját zengene a nagy alkotónak azon ritka kegyért, melylyel ő-hosszas sötét rab-

ságától egyszerre ily szabadságba helyezette. Ez a kerülő egészen jámbor alak, kit e hely azért üdvözölt néhány hónapra, mert a szölkörte gyümölcsös fán segített a hernyók működésének, azon kis különbséggel, hogy míg azok tavasszal a levelekből és bimbókból a gyomrukba szántak jó részt, ő csak őszszel szánt a kosarába egy másik részt abból, mi azon bimbókból kigömbölyödött.

Jobbról az ágyon egy másik tekintély (tudományánál fogva az) már átadta magát azon édes világnak, hol minden jó meglehet, a mi nincs, és minden rossz elenyészhetik, a mi van. Talán ép most álmódja meg, a mi után éber állapotában egész életén át sóvárgott, talán ép most jut egy valódi ügyvéd diplomához, mihez mert eddig csak hamisított alakban talált jutni, annak köszönheti most, hogy felmentették minden kellemetlen pörösködéstől és a nélkül is kényelemben élhet. Őt nem zavarta az a lassu szivaj, mit a kártyázók zúnek, s mely néha meglehetősen megélénkül, midőn tudniillik az osztók egyike a kártya zsiros és ragadós voltánál fogva elhamarkodva a sorrenden lévő kártya helyett az alatta fekvőt húzza, osztja — magának.

Az ily élénkebb mulatság nemcsak vasárnaponként esik meg s rendesen egy kis egészséges orrvércsepeggel végződik, ha csak — mi felette nagy ritkaság, — a tekintély fel nem ébred és több emberszerető elnézésre nem oktatja őket. Azért másnap újra összeülnek és újabb bizalommal folyik a játék.

A poeta végül ott áll balról összesett kezekkel, merőn bámulva ja megelégedett czimborákat. Kész versét már zsebébe rejte, s most jöendő dicsősége mámoros sejtelmében nem is igen hallja, a mit fölébe egy oda-sompolygott paraszt gazda suttoz, kérdezve, hogy hány nap van még azon estétől december 10 kéig. Csak ismételt kérdésére kap rövid feleletet: hogy tudniillik 178 nap, mely 365 nap megérdemelt silány maradákat képez, s melyet az illető az árenda ügyes eltagadásáért kapott.

Hát a poeta miért van itt? Talán versírásért? Oh nem. Ő tulajdonképen nem is ide tartozik e megyei fegyenczek közé, de mert ennél is rosszabb helyre tették először, méltó protestálása következtében tették át ide. Az ő büne mindössze abból áll, hogy épen mert versírása nem talált elismerésre, s mert ezáltal ő ismertete el: miképzott tovább folytatva az éhség fogja őt hű pártfogásába venni, jónak találta ez utóbbival szakítani, nehogy az élet szakiton vele, melyre ő oly sok szép dolgokat épített. Történt ugyanis, hogy egyszer papirt vett elő és vers helyett ötförintos bankót pingált rá. Később rájöttetek, hogy az ő bankói nagyon poetái bankók, és mert a poeták ugyis elszaporodtak az emberi társadalomban, nem akarták, hogy a bankótársadalom is hasonló áradatnak legyen kitéve.

Ime az egész kép teljes világításban és ez még csak egy börtönnek a képe. Hol van a többi, melyek bár alaponvásaikban mind egyezők ezzel, az alakok belső s külső árnyalatainál fogva külön s külön eredeti s érdekes látványt nyújtanak.

És ez az élet így folyik itt napról-napra, kevés változatossággal, hacsak a börtönész nagy esendőséggel meg nem lesi őket az ajtólyukon, melyen csak kívül van egy kis rezes, mit ha félrebillent, az egész panorámát láthatja.

De a börtönész ezt csak nagy jókedvében teszi, mert különben sokkal lomhább és fáradtabb, hogyszem ily valóságokat tartson, mik leginkább azon czélra vannak fenntartva, hogy ez által is mérsékelje a ház-

tisztességes lakóit, kik különben igen elbizakodnának és a féktelenségig menne tivornyájok.

Ez eshetőségre azonban némileg mindig el vannak az illetők készülvé, s ha legkisebb neszt hallanak, azonnal néhány másodperc alatt oly hirtelen változás történik, minőt semmiféle szinpad nem mutat fel.

A legelső nesze a gyertyát oltják ki, s a mint a másik neszt hallják, a legnagyobb sietséggel dugnak el és tesznek helyére mindent, úgy hogy azon néhány másodperc, míg a börtönész az ajtót kinyitogatja, nekik teljesen elég arra, hogy a rögtönzött asztal és székek mind eltűnjenek és mindenki a helyén hortyogva fekdűjkék.

Nagy ritkaság, hogy a börtönész oly lassan tudjon odáig jutni, hogy nálok a gyertyavilágot égvé találja. Egy parányi neszt csak el kell ejtenie, s már ekkor sötét van a börtönben. A többi aztán sokkal könnyebben megy, mert kulcsal és két závárral kell megnyitni a börtönajtót, mi aztán nekik ép elég időt ad a többi rendezkedésre.

Ha rajta kapják őket, akkor másnap külön (szeparárt) börtönbe (kóterbe) csukják őket egyenként és ott annyi világot sem látnak, mint a mennyit születésük előtt. Néha a megrögzöttebbeket néhány korbácsütés is érheti ez alkalommal, mit a börtönész egész önkényileg osztogat.

Ez való és méltó gyalázatára szolgál fegyelmi rendszerünk állásának, mely talán már eddig is megváltozott. Annyi azonban bizonyos, hogy ezelőtt néhány évvel e vendégelés még divatban volt, s főképez az udvari kapitány minden kicsinyiségért s minden további processus nélkül úgy osztogatta a tizenkettőt és huszoneötöt, mintha annak kamatjából kellett volna élnie.

Egy kicskát, pipát, tollat találni elég volt, hogy valaki ily bizalmas viszonyba jöjjön a kapitány urral, mit ő pipászó mellet végzett bizonyos zsinóros mentéjű senzálok közvetítésével.

Az ily börtöni esték éjfélt után két-három óráig is tartanak s rendesen financiaális változások miatt.

Ha valamelyik nem tud több pénzt előmutatni, nem késik egy pillanatig sem, s méltó bosszúában lefekszik és elalszik. Midőn a második is így jár, ekkor szétbomlik a társaság és először is a pokróczot veszik le az ablakról, aztán a gyertyát fűjlik el (ezzel igen takarosán bánnak) és lassankint csak ezután foglalja el mindenki a maga helyét.

Sötétben még folyik olykor egy-egy kis tanakodás. Többnyire kiki saját eleményeiből beszél el valamit és igyekszik egyuttal kiváló ügyességét előtérbe szoritani azokkal.

A hiuság, mint mindenütt, itt is tulajdona az embereknek, s mert mindenki magában bizik legjobban: rendszerint nem igen figyelnek egymás beszédére és e meglehetősen szántó körülményt a beszélő csak akkor veszi észre, midőn valamely bizonyoságos kérdést tesz és feleletül egy hangot sem nyer, mert azalatt mindenik elaludt. Nagyon káromkodik ekkor az orrától és ő is nyugalmas állásba helyezi tagjait, a mi ezen áryakon nem a legkönyebb mesterségek közé tartozik.

Van akárhány köztük, kinek eszébe sem jut néha hónapokig más világra gondolni, mint a melyben élnek. Ugy otthon érzik magukat lassankint mindnyáján, mintha azon kívül nem is volna más állapot.

A ki itt ében marad és csak sejtelve van a zenéről, az bizonyára sok tanulmányt szerezhet magának a disharmoniáról.

Van itt — mint mondják — a-moll,

a-dur, b-dur, y-dur és mindenféle dur és moll, melyek egy bizonyos bizonytalan rendszer nélkül találkoznak és ölelkeznek egész reggelig, úgy hogy ha valaha egy zenész halálos bünt követ el, azt csak ide kell tenni egy éjszakára, e hortyogó hangjáték színhelyére és másnap reggel vagy megöszülve, vagy elsorvadva húzhatják le ágyáról.

Ilyen emberek is vannak a világon. Népnevelés és felvilágosodás! Jöjjön el a ti igaz országotok! Benedek Aladár.

A pécsi kőszénbányák.

E sorok írója szintén jelen volt a pécs-barcsi vasút megnyitásánál. Tanuja volt az ünnepélyességnek, melyek annál nagyobb hatást gyakoroltak rá, mert őszinte örömből származtak, — az örömből, hogy közelebb van azon remény valószínűsége, mely anyagi viszonyaink rendezése és felvi-

S midőn azt hittük, hogy elértünk azon helyre, hol még az első tulajdon-foglálás érvényesülhet s kibontakoztunk a hegyzorosokból, melyeken átörpített a gőzmozdony, — a vadon között, az emberi szorgalom és munka legzsebb vívmányaira találtunk.

Egy völgy terület el előttünk, bevonva egészen feketével, tele gyászszal, mint halotti ravatal. A külszín csal, mert az egész vidék úgy pezsgett az élettől. Szorgalom és munka volt mindenütt, gyönyörű öszhangjával.

Képzünk hiven ábrázolja e völgyet iparával, életével. Láthatni a bányákat, melyeken bemélyed a föld gomorába a munkás, hogy onnan rejtett kincseket hozzon napvilágra, eszközeit új életnek, új iparnak. Láthatni a különböző gépeket, az olvasztókemencéket, mosó és lapító gépeket, mindannyi vívmányait az emberi törekvésnek, mindannyi eszközeit a munka lehető legjobb hasznosításának.

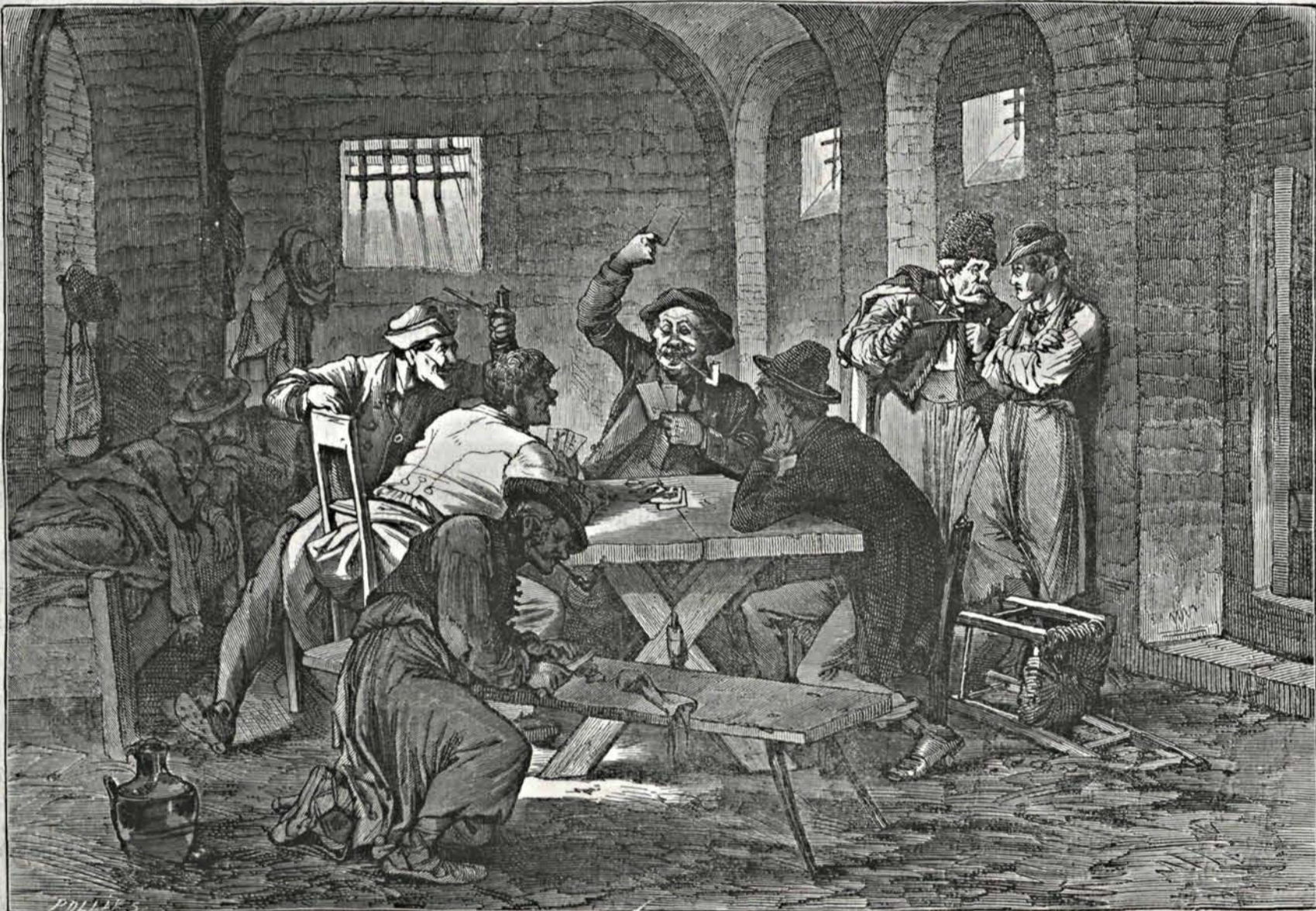
Az ipar, mely itt virágzik az 1-ös cs. k. szab. dunagőzhajózási társulat műve. S midőn látjuk az óriáseredményt, melyet vállalata által elért, el nem fojthatjuk keblünkben a fájdalomt a fölött, hogy e kincseket nem egy hazai társulat szákmányolta

hajtatik, ellenhatása olyan, mint a visszapatnó rugója — magát az ügyetlen kezelőt sérti meg.

Rendezett társadalmi szerkezet az, hol ezen önzés csak nemesebb nemében nyilvánul; s ha e téren nem mutatkoznak kiálló ellentétek, akadályai gyanánt a haladásnak: a „társadalomboldogító” újabbkori próféták önként elenyésznének a tárgyjal s alappal, — melyből annyit csifrábnál csifrábbat összeépítenek, s mely nélkül nem volna biztos talapzata építményöknek.

Midőn az antagonizmust látják, mely a pénzaristokratia s a munkás nép-osztály között létezik, e társadalmi philosophok az ellentéteket úgy hiszik kiegyenlíthetőeknek, ha felforgatván minden tényleges viszonyt, egy államgépezetet állítanak föl, nem a szabadság hanem a kényszerűség alapjaira, mechanizmust és legyen ez a legtöbb gonddal kidolgozott is — mert csak eszközzé teszi az embert, előli benne az egyéni törekvést, mindazt, mi egyedül képes teremteni, nagyot, dicőt, — s a minék neve — haladás.

Csakugyan azon ellentétek láttára, melyek nyugaton a munkát adó és munkás osztály között kifejlődtek, jól esék látnunk itt egy vadon vidéken a kettő között teljes öszhangot, s ez öszhangból

A börtönben. — (Irdnyi Sándor vázlata után rajz. Jankó.)

rágzásával biztat, és biztat azzal, hogy az évtizedek folytán reánk nehezedett súlyos terhek az anyagi felvirágzással könnyebben lesznek elviselhetőek.

A vidék örömnépe volt ez, s diadala egyszersmind a kor haladó szellemének.

Pótolatlan vesztességnek tekintettük volna, ha ki nem rúdultatánk vala a helyhez, mely e vidéknek, s az azt áthatító vasutnak a fő jelentőségét adja.

Mielőtt untunk — vissza ismét a fővárosba — folytattuk volna, kirándulást tevének a pécsi kőszéntelepekhez. Üszögnél csináltuk ezt a vargabetűt. A gőzmozdony sebesen ragadott tova, be hegyek s völgyek mélyébe. Alig ragadta meg a bámoló szemet egy pompás táj, új életet, új dísz nyerve a tavasz hatása alatt, már el is tűntek, más, még megragadóbb tájak által váltva föl. S a mint folyton emelkedtünk a hegyek tévetegeibe, lépésenként tüdőzetek egy óriás hatalom vívmányai: az emberkéz munkája s a kultúra. A vidék folyton vadabb lett, és eredetiségében alig itt-ott mutatva nyomait annak, hogy behatott ide is az, ki esze által igája alá kényszerített sokat, s kényszeríteni akar mindent... az ember.

ki, hazánk nagyobb érdekére.]

E telep 14 év előtt még miveletlen volt. A munkát legelsőbb a dunagőzhajózási társulat kezdette meg; és megkezdette koczázás árán, bizonytalanra, remélve, hogy vállalatát kőszén-szükségletére nézve, a Dunán való közlekedés végett, hasznosíthatni fogja. Munkáját szép siker koronázta, s az eredmény még többre buzdította. Most már mintegy ezer ember lel itt foglalatosságot, s a természetett kőszénmennyiség oly nagy, hogy nemcsak saját gőzhajózási roppant szükségletét fedezheti, de tetemes mennyiséget szállíthat Buda-Pest és Triestbe is, mindkét helyen roppant nagy lévén a kőszén-szükséglet. Fővárosunkban például egyedül Gans világhírű vasöntője 200,000 mázsa coakst fogyaszt el évenként.

Képzünk hátterén egy helység látható. A bányamunkások telepe ez, épülve rend, csin és izléssel.

E telep, s benne az élet és rend az, a mi leginkább, s legkellemesebben lepi meg az idegent.

Lapok, könyvek szólnak szomorú viszályokról, zavarok és mozgalmakról, melyeknek előidézője az emberi önzés, mely rendes mértékeig fokozva csak szépet s virágzó teremt, de ha túl-

mindkettőre nézve megnyugtató eredményt: a kölcsönös megalégedettségét.

A duna-gőzhajózási társulat, mely e kőszéntelepeknél a munkát adó, nem fokozza tulságig önzését; megfizeti jól, illően a munkát s a munkás megalégedettséget viz családjá körébe.

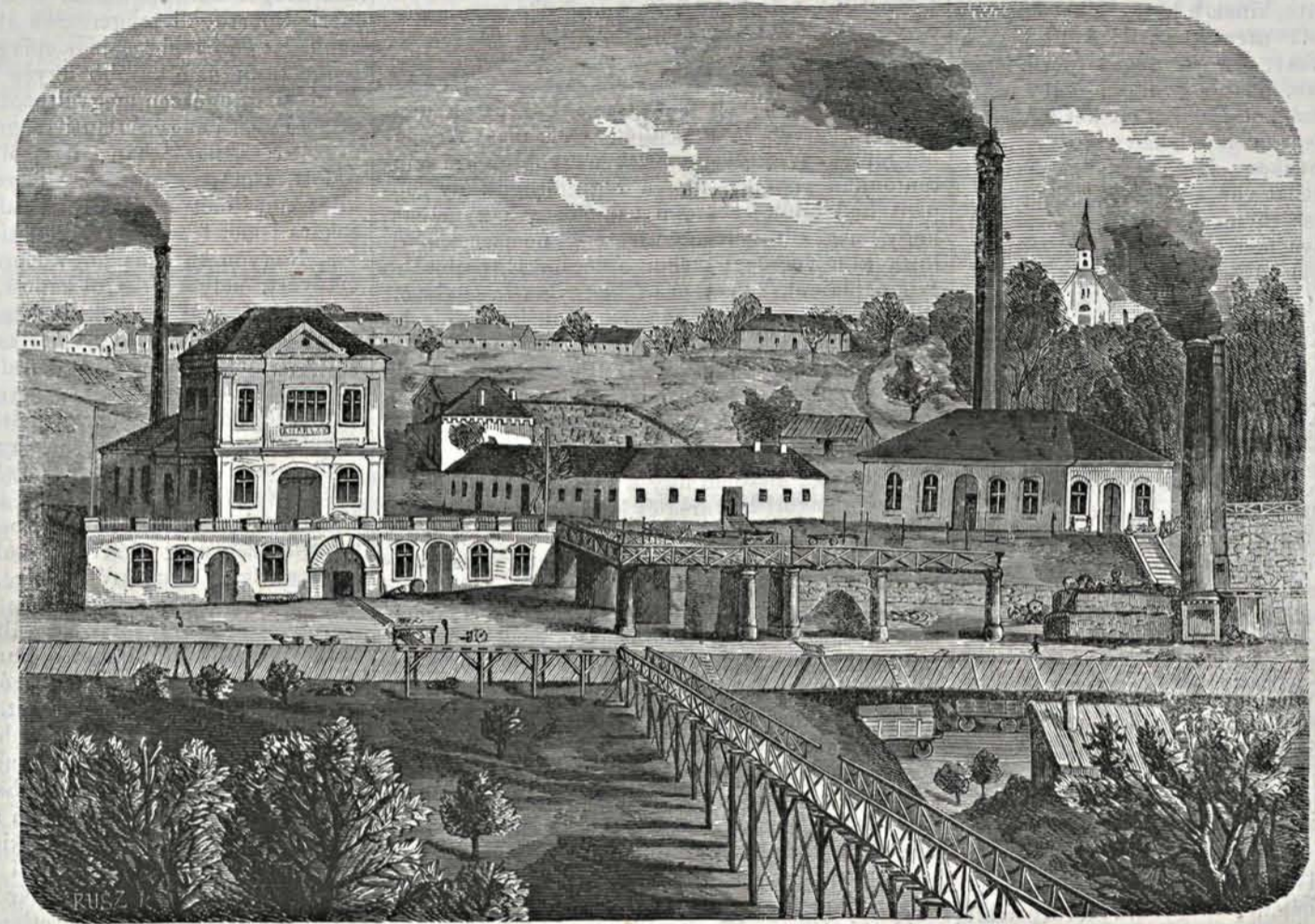
A munkások különböző ajkúak; legtöbb köztük a szláv eredetű. Lakást s a mit szükségesnek a duna-gőzhajózási társulat szolgáltat nekik, csekély áron, a mit munkájuk által fizetnek vissza aprándonként. — Minden ház két lakosztályból áll; konyha, kamara és egy tágas s nyílt szoba képezi minden munkás lakosztályát. Van templomuk s plébánosuk, betegápolójuk, fi- s leánygyermek iskolájuk, kaszinójuk és mulatókertjük. A szükséges élelmi czikkeket a d. g. h. társulat szállítja ide, s igen mérsékelt áron adja el.

A rend és megalégedettség, mely otthonját lelte e helyen, azon ohajt keltette föl bennünk, vajha mindenütt ily szép kölcsönösséget látnánk munkát adó és munkás között; ily szép öszhangot az egyéni törekvés és önzés közt, mely eredményében megnyugtató mindkettőre nézve.

L. B.

I. Károly romániai fejedelem körútja.

Midőn olvassuk a politikai lapokban, hogy I. Károly Románia fejedelem ismét körutat tesz országaiban. Valóban a romániai, sok tekintetben oly rendezetlen viszonyok ép oly szűksé-

Pécsi kőszén-telepek.

érdekes és a vesztély s kényelem egyesült várásával bir. A román is, mint a magyar, született kocsis, s apró de rendkívül győzős lovaik ügyessége és kitartása, a legnehezebb utakon is, valóban meglepő. Romániában nem szoktak trappban hajtani, hanem vágatva, sőt ha az út épen engedi, fejedelem személyes jelenlétét majd ez, majd ama ponton, a mily ohajtanódvára nézve is, a fejedelmi trón iránt még teljesen meg nem szilárdult bizalom érdekében, hogy személyes megjelenése által erősítse azt, a hol szükséges.

Alkalmunk lévén Károly fejedelem egyik közelébbi hasonló körútjából sikerült képet mutatni föl olvasóinknak, rajzunkat egy a fejedelemmel utazott turista jegyzetéből összeállított rövid vázlattal kísérjük, mely talán érdekes adalékokat nyújtand az ottani helyi s egyéb viszonyok ismeretéhez.

Mint Magyarországon, kivált a vasutak korszaka előtt, mig rendezesen „gyors-parasztal” vagy „saját négyes fogatán” utazott az ember, úgy Romániában is otthonos a gyors, vakmerő és mégis biztos hajtás, s azért az utazás e neme fölötté

sebes-vágatva, carriére-ben. Hogy ezt tehessék, egy könnyű kocsi elébe nyoloz lovat fognak kettesével egymás elébe, s a kocsison kívül egy fullajtár vagy második ül az első vagy második pár ló egyikén. Majd mindenik ló nyakába csengőt vagy harangot tesznek, mi a sebes hajtással nagyon

lármissá teszi az utazást. A szerszám nagyon egyszerű, de a rudas lovaké ép oly erős is, kivált a hám és istráng, hogy hegyes helyen s ereszkedőn teljesen megbízható legyen.

A kocsisok és fullajtárok pompásan néznek ki. Szép erőteljes alakok, napégette arcz, sűrű bozontos hajtól s erős baszujtól árnyalva. Ruhájuk: elől a mellen nyitott ing, melynek dereka rövid, ujjai bő, borjuzáju; s szűk nadrág, fehér szűrke harisnya posztóból. Fejükön fehér vagy fekete báránybőr kucsmát viselnek. Ostoruk kurta nyelű, de szíjja hosszú és súlyos s ügyesen és biztosan tudnak bánni vele mind a csattantásra, mind arra, hogy bármelyik lovat a hol czélozzák, ott vágják meg vele.

Valami izgalmas dolog, így gyorsan tova robogó s néha nagyokat zökkenő kocsiban ülni, hallgatva a csen-

gők szünetlen zaját, a kerekek zörgését, az ostopattogást s néha kocsisok kurjongatását, mi mind együtt majdnem siketítő zaja olvad egybe.

Igy utaznak Romániában a magánosok is. Lehet gondolni, hogy a fejedelem utazása még

I. Károly romániai fejedelem utazása.

Pák Albert emléke ügyében.

Pák Albert emlékének ügye annyira haladt már, hogy a közlegő teljesülésről tudósíthatjuk azon lelkes közönséget, mely az elhunyt jeles író és szerkesztő emlékét, barátai felszólítására, adakozásaival megörökíteni buzgólkodott.

Kitűnő szobrászunk Izsó Miklós elkészítette már az üdvözültnek mellszobrát, kararai fehér márványból. Mind a márvány ritka szépsége s hibátlansága, mind a művész felfogása s a kivitel, nemcsak megfelelt a várakozásnak, de bizton mondhatjuk: felül is multa azt. Pák Albert szobra kétségkívül legszebb, legsikerültebb szoborműveink közt foglal első rendű helyet.

A boldogult barátainál alakult emlékbizottság az adakozó olvasók célszolgálatát legjobban vél megfelelni az által, ha e valóban művészi becsű szobrot, eltérőleg előbbi szándokától, nem a temetőbe állítja föl, hol az sem az idő viszonyosságaitól, sem — a temető jelen állásában, az emberi bánlatomtól nem lehetne egészen ment és biztosított. S mivel a begyűlt adakozások elengedők mutatkoznak arra, hogy a sirbolt, hová a tetem már át is helyeztetett, szintén méltó és díszes síremlékkel jelöltessék meg: a művészi szobrot legilletékesebb helyére, a nemzeti muzeumba vélte elhelyezendőnek, hol szintén műbecsű tárgyak sorában állandó, s hol a nagy közönség sokkal könnyebben juthat annak megtekintéséhez; hol a szép mű, emberileg szólván, örök időre romlatlanul marad; hol végre jelesünknek még eddig csekély száma, de idek föltüntetve remélhetőleg mindig szaporodó Pantheonában, mind az elhunytak érdemeinél, mind a mű becsénél fogva méltó helye leend.

Addig is azonban, míg a szobor végleg elhelyeztetnék a képzőművészeti társulat csarnokában fog ideiglenesen fölláttatni.

A sirkó iránt is megtették már az intézkedések, s az egész ügyről reméljük rövid időn a végszámadást elérteszethetni.

Irodalom és művészet.

(B. Eötvös József emlékböszédei) „Magyar írók és államférfiak“ czimrel a napokban jelentek meg egy díszes kiállítás s 333 lapra terjedő kötetben. Ez emlékböszédek közt több van, mely az ékesültség művészeténél fogva is a legkitűnőbb termékek közé tartozik. Kilenc emlékböszéd van benne: Kőrösi Csoma Sándor, gr. Dessewffy József, Kacinczy Ferenc, gr. Széchenyi István, Reguly Antal, Szalay László és gr. Dessewffy Emil fölött. Továbbá tíz elnöki beszéd, melyeket b. Eötvös az akademiában, Kisfaludy-Társaságban, s más intézetek közgyűlésein és ünnepélyeken mondott el. Nemesak költői melegséggel irt eszmédű beszédek ezek, hanem egyszerűen jellemző adalékok az utolsó harmincz év szellemi törekvéseinek történetéhez. Ráth Mór — a kiadó — kitűnő izléssel állította ki. Ára kőtetlen 2 ft 60 kr., díszes kötőben 3 ft 40 kr.

(Kossuth és Perczel) czimrel egy kis röpirat jelent meg Áldor Imrétől, Heckenast G. kiadásában. Ára 40 kr.

(A polgári házasságról) „népszerű jogtudományi s társadalmi tanulmány“ jelent meg Stolp K. kiadásában. Két külföldi szerző nyomán írta Ágoston Imre. Az 50 lapra terjedő füzet elején történelmi visszapiantást találunk, ezután a polgári házasság kötésének lényege s formáságai vannak ismertetve, végül pedig egy szakasz azt tárgyalja: szükséges-e, hogy a polgári házasság intézménye hazánkba behozassék. — A füzet ára 24 kr.

(A „Füredi Lapok“) mutatóvány száma igen csinos kiállításban megjelent. Tartalma érdekes és tanulságos. Ajánljuk e lapot különösen furdólatogató közönségünk figyelmébe.

(A „Munkások Ujságá“) Beerman Guido veszi át, a lap eddigi szerkesztője, Kunsági s a budapesti munkásegylet megegyezése folytán.

(Dr. Poór Imre) felszólítja a pályázó írókat, hogy a Balassa-díjra versenyző műveket aug. 31-dikéig küldjék be Kubinyi Ágoston urhoz a muzeumba, e fölrattal: Balassa-díjra pályázó munka.

(Korintizáról.) Egy kis füzet jelent meg „Korintizca“ felsőmagyarországi gyógyfürdő ismertetését tartalmazva. E kies és igen nagy gyógyhatású fürdőhely most „az első magyar általános gyógyintézeti részvénytársulat“ birtoka, mely mindent elkövet emelésére. Itt a fürdőidény; emlékeztetbe hozzuk mindazoknak, „a kiket illet.“

(Széchenyi szobrának) Engel által készített mintázata e napokban állítottat föl az akadémia-palota előcsarnokában, s annak lemezpapírból készült utánzata az akadémia-palota előtt, kísérletül, a hatás tanulmányozása végett. Ha valóban próbálunk tetteik ki, örülünk rajta, mert reméljük, meggyőződnek az illetők, hogy a mintázattal nem tehetnek mást, mint — egyszerűen mellőzni s más művészt keresni a halhatatlan honfi emlékének örökítésére; mert a hatás, melyet e minta fölláttatásával módok s módok lett tanulmányozni, a leghatározottabb mérve Engel műve használhatatlanságának. Széchenyi erőteljes s mégis könnyű alakja helyett, egy merev, erőteljes, őrés alakot látunk, mely mintha megfogadva volna, hogy ott álljon egész naphosszant. Az egyik kézben tartott kard, a másikban az irástekercs, bizonytalanságot hagyja a nézőt a művész és a mű egész célzása iránt; az, hogy a kardot és irástekercset mintegy választásra ajánlja föl, nyújtja, — nem fejez ki semmit Széchenyi jelleméből, a kettőből együtt semmi határozott eszme nem világlik ki. Jobb lábán állva, mentéje megakad az egészen céltalanul mögötte levő oszloptörzsön, melyre nem képzelhetni, hogy került a levett kalpag. Az arcz ridges s mélyebb kifejezés nélkül, melyen semmi vonás sem árulja el a szellem felfokolt emberét. Az egész mű, a mint áll, elvitathatlanul bizonyítja, hogy a szobrász nem tudta felfogni Széchenyit s jellemében és működésében a szellemi és az eszmét; s hogy annyi próbálgatás, változtatás és tatarozás után sem bírt életrelváltot hozni létre, meggyőző, hogy nem is képes azt felfogni.

Közintézetek, egyletek.

(A magyar tud. akademiában) május 18-án a phil. törv. és történettudományi osztály tartott ülést Kubinyi Ágoston elnöklése mellett. Tagok és hallgatóság szokatlan nagy számmal jelentek meg, hogy végig hallgassák, miként üli meg az akadémia egyik nagyírú néhai tagjának emlékeztet. **Ipolyi Arnold** rendes tag tartott emlékböszédet **Lonovics József** igazgató-gáz felett. Majdnem harmadfél óra hosszágú tartott a felolvasás, mely nyomról-nyomra követet az ünnepeltnek életpályáját, s ezzel kapcsolatban vizsgálta eszermind közéletünk és politikai viszonyaink fejlődését is, a miben Lonovics érsekek évtizedeken át tevékeny szerep jutott. Ez emlékböszéd sok időt vett igénybe, azért a kitűzött másik tárgy, **Brassai „Módszer“**-ének fölolvassása, máskorra marad. A titkár jelentéséből érdekes, hogy az olaszországi levéltárakban létező, Magyarországra vonatkozó okiratok másolására 1100 frtnyi összeg utalványoztatott a kultuszminiszterium által. Bejelentette egyszersmind, hogy Erdélyi János fölött Greguss Ágot fog emlékböszédet tartani.

(A miskolci nyilvános kózkórház) 1867. évi működéséről **Popper József** tudor, igazgató főorvos terjedelmes jelentést tett közzé. Kiemeljük belőle a következő adatokat: Ápolottak 643 férfi, 653 nő, összesen 1296. 153 betegelt több mint 1866-ban. **Gyógygyermény.** Elbocsátottak 73, meghalt 117. További ápolás alatt maradt 93.

(Földhivás.) A szatmármezei gazdasági egylet tagjai a júniusi bizottmányi gyűlés második napjának reggeli 7 órájára Nagy-Károlyba rendkívüli közgyűlésre meghívatnak azon kijelentéssel, hogy miután a már három ízben hirdetett gyűlés a megjelent tagok csekély száma miatt nem alakulhatott, — a megjelenők véglegesen határozni fognak az egylet léte vagy nem léte, az alapítványok elmaradt kamatai, a tagsági díjak hátralékai, szor az egylet vagyona felett.

Balesetek, elemi csapások.

(A budai hegyek közt) f. hó 16-án felhőszakadás és jégeső volt. A jég nem sokáig tartott, mindamellett ártott a szőlőknek. Annál rombolóbb volt az áradat, mely néhány perc alatt annyira

növekedett, hogy három katonát elsodort, s bár fennakadtak egy kórákason és segélyök érkezett, megfektették a sérülést.

(Bácskában) kiöntött a Duna s Jenőfalvát egészen elborította. A lakosok marháikkal s azzal, amit megmenekültek, Eszékre menekültek, s az ottani vársáncokban helyeztetek el.

(Erdélyből) megint nagy jégkárokról értesítenek a Nyárad és Kis-Küküllő vidékéről.

(Szegeden május 14-én) ligroin-explosió volt, egy fiatal ember vigyázatlanága miatt. — A szerencsétlen fiatal ember oly jelentékeny sérüléseket szenvedett, hogy felgyógyulásához kevés remény van. Egy más fiatal ember, ki az explosió perczében épen a pinceszajtónál állt, szintén több helyen égett meg, de sebei nem oly veszélyesek.

Mi újság?

(Tűrr tábornok) hozzá szól az új honvédelmi tervezethez a „Hazánk“-ban, melyet Klapka után mi is ösmertettünk. Tűrr is egyet ért Klapkával abban, hogy viszonyaink közt nem hagyhatjuk magunkat erős állandó hadsereg nélkül. A rendes sereg kívül feleltébb fontosnak tartja a honvédség kifejlesztését; e célra indítványozza, hogy az iskolákban tételessé kötelezzék tantárggyá a katonai gyakorlatot, — falusi ifjak is nyerjenek oktatást abban 16 éves korukon tul, legalább vasárnaponként.

(Vetter tábornok) is hozzá szól a hadserevezetéshez, néhány gyakorlati indítvánnyal lépve föl a „Hazánk“-ban, azok közt nemzeti katonai tanintézet felállítását sürgetvén.

(A 13-dik utalványozás) a honvédelmi alaptól a segélyzendők számára máj. 17-én eszközöltetett. — Összesen utalványoztatott 6882 ft. 50 kr. 145 egyének. Ebből kapott 18 altiszt 1400 ftot, egy altiszt özevgye 40 ftot, 72 köztvitész 3555 ftot, 27 köztvitész özevgye 675 ftot, egy köztvitész árva 12 ft. 50 kr. Előlegkép a tiszteknek, azok özevgyei és árvaiknak, összesen 26 egyéneknek 2200 ft. utalványoztatott.

(A honvédszállóaljak) az illető megyék nevével fogják viselni; egyenruhájuk magyar nadrárd lesz, barna attila, a honvédszállóké kék zubbony és fehér mente.

(A szombat délutáni zápor) Mária népolyi királynét a városligetben, a Hermina-kápolna közelében lepte meg. Épen lovagolt kísérétével, midőn a zápor és mennykőhullás elkezdődött. A Tőkei-féle házba vonul kísérőivel, hogy a bejárat alatt várja be a vihar elvonulását. De az sokáig tartott, s a királyné kénytelen volt a házfelügyelőhöz menekülni, megkérve a házi asszonyt, ha nem adna-e neki egy szobát, míg a vihar elmúlik. A házi asszony rögtön sietett, legszébb szobáját nyitá föl, s egy óranegyednyi élénk társalgás után a királyné melegen köszönte meg a szívélyes vendégzeretetet.

(A bukaresti magyarság) kérelmet intézett a magyar országgyűlés képviselőházához, abbéli sérelmének orvoslását kérvén, miszerint a bukaresti konzulág 23 egyenből álló személyzetéből csak egy őrmester magyar. Kős Sereny bukaresti ref. lelkész azt írja ehhez, hogy a magyar iratok még a román külügyér is hozzá küldi lefordítás végett, minthogy az osztrák konzulág nem tudja lefordítani.

(Haynald érsek) Meranba érkezett, s mindaddig ott fog időzni, míg gyöngélgedő egészsége helyre nem áll.

(A kolozvári polgármester.) Szentkirályi Zeisgmond lemondását a kormány elfogadta.

(Esküdtészeki tárgyalás megsemmisítése.) A hétszemélyes tábla a közzavádlónak az „Ungvári közlöny“ kiadója Weinberger A. elleni sajtóügyében az előbbinek az eperei sajtóbírósg által hozott felmentő ítélet ellen közbentartott semmisségi panaszát elfogadván, az egész eljárás megsemmisítette, mert az esküdtészeki eljárás alkalmával az esküdték a közönségtől elkülönítve nem voltak, illetőleg a közönség egy része az esküdték számára fenntartott helyre is bocsátatott.

(Murszka Ilma) k. a. -nak, a nemzeti színház bécsi vendégének ezuttal utolsó föllépte az „Alvajáró“-ban f. hó 19-én volt. Kitűnőbb szerepei közzé tartozik s Lucijával versenyez; éneke és játéka olyan volt, mely valóban megérdemelte a színi nem akaró taposakat, s az egymást érv kiharításokat. Díszes virágokat hajtottak neki. Egyéb-iránt, mint mondják, néhány gazdag műbarát más érdekesebb emlékek bocsátja utnak. T. i. azon feltétel fejében, hogy a jövő telet a nemzeti színháznál fogja tölteni, kifizették az énekesnő nem kis öszegre menő adósságait. — Gr. Castellane,

Melléklet a Vasárnapi Ujság 21-ik számához 1868.

pesti francia konzulnak első ügye mindjárt a kisasszony miatt volt. Murszka ugyanis egy szeszélyes perczben öszeszördült francia komornájával, s mint a hír beszél, nem maradtak csak a szavak mezején, tettek is következték. A társalkodón aztán a sérelem miatt a francia konzul közvetítését vette igénybe.

(A belügyminiszter) rendeletileg megszüntette Ung vármegye határozatát a zsidóüldözések tárgyában.

(Mint írják) Albrecht főherczeg Zágábban járván, meglátogatta Jellasic sirját és letérdelve imádkozott a mellett.

(Chorinsky pörét) a jövő hó 30-án fogják tárgyalni kezdeni a müncheni esküdtészek előtt; védője Schausz udvari tanácsos lesz.

(Ebergényi kisasszony) nagyon meg van törve. Nem az többé, a mi volt elítéltése után, mikor egész férhasan viselte magát. A vizsgálati fogság alatt öltözöködött, a menyiszer akart, de most tudtára adták, hogy ruháitól meg kell válnia, s föl kell venni a női feygenyecz daróc öltönyét. Ez leverőség hatott kedélyére, s hozzá még hajfúrteit is lenyírják, melyekre oly búsza volt. „Inkább még husz évet kiállnék!“ — kiálta föl mérgesen, — csak drága fúrteimet hagyják meg. Hiss ez is rablás, ez is gyilkosság!“ Különbön egész nap egy szót sem beszél, mintha megemélt volna. Ha azól csak Chorinskyról képezzék. Almban a Gusztáv, München és Ledzse nevek gyakran lebbennek el ajkairól. Most már nem állítja magát ártatlannak, az ítéletet sem tartja igazságtalannak, csak Gusztávnak kegyelmeznének meg! Egészsége nem hanyatlik, mert még mindig saját költségén étkezik. Az a hír, hogy Ebergényi Julitát tanuképen akarják vinni a Chorinsky pöre tárgyalására, kellemetlen benyomást tett az Ebergényi-családra. Most a császárhoz folyamodnak: akadályozná meg, hogy E. Julia legalább a müncheniek kíváncsiságának ne legyen kitéve. — Chorinsky pöre jövő hó 30-kán kerül az esküdték elé. A védő, Schausz udvari tanácsos, ismét Bécsbe utazik, hogy a pöriratokon tovább dolgozzék.

(A budai szinpadon) Ebergényi Julia ezimű darabot akartak előadni. A sajtó józanabb része kárhoztatta és durva cinizmust; a belügyminiszterium pedig egyenesen betiltotta a kérdéses színmű előadását.

(Nők forradalma) Madridban a munkások között forrongás volt. Ugyanis a kir. szivargyárban, — hol több, mint 4000 ember nyert foglalkozást, — miután a fizetések nem adták ki rendszeren, f. hó 6-án beállíták a munkát, — s követelték fizetésüket. — A gyárigazgatót a munkások, fölfegyverkezvén rettenetes ollokkal, megrohanák iródájában, s az érdemes ur csak azzal kerülhetett ki azt, hogy P. Abaillarddal egy sorsra nem jutott, hogy futásban keresve menekülést, az első emeletről kiugrott az utcára. A pénzügyminiszter, a városi és katonai hatóságok azonnal a hely színére jöttek, a felbőszült munkások azonban ez idő alatt eltorlaszolák a kaput, s rettenetes dühvel dobálták az alant levőkre azt, a mi épen kezük ügyébe esett. Végül sikerült a katonaságnak a kaput felfeszíteni s a torlaszokat elhárítani. A zavargást csak fegyverrel nyomhatták el. Sokan sebesültek meg, s több mint 200 munkás fogatott el. Azalatt, míg a harcz legdühösebb volt, még egy különös eset is történt. Egy az amazonok közül ugyanis, ki első sorban vivott, egyszerre csak öszserogy, és egy ép egészséges gyermeket szült.

(Az elsodort budai uszodát) mig Erosénybe érkezett annyira szétroncsoltak a habok, hogy többé nem érdemes azt visszazállítani. Egy küldöttség a hely színén megvizsgálta s elhatározta annak részeit ott Erosényben elárverezni. Miután

egy új uszoda felállítása vagy 28,000 frtba kerül s azonkívül az idő is nagyon előrehaladott, ez évben Budán nem lesz uszoda.

(Radnóthfay Sámuel) felkötözött a nemzeti színház intendánságaról, a választmány azonban nem fogadta még el a lekötözést.

(A szoda-víznek) oly nagy kelendősege van Pesten, hogy a vállalkozók alig bírnak megfelelni a keresletnek. Debreczenből is hasonló irnak. Ugy hisszük, hogy Erdély nagy híru természetesen savanyu vizei le fogják szorítani a szodavizet, mihelyt a szállítás vasuton történhetik.

(Kényelmes halál.) Egy m.-vásárhelyi szegény iparos a napokban elbűsulta magát: vitetett egy kupa pálinkát, leült egy székre s csendesesen iddógált. Egyszer érzi, hogy nehezül a feje, kapja magát: a szerencse gyermeke. — Jellemrajz 5 fev. Irta Birchpfeifer S.; ford. N. N.

(Csalörtök, máj. 21.) „Zampa.“ Opera 3 fev. Zenéjét szerz. Herold.

(Strasser Mátyás) neve azon hóhérnak, kinek az aradi gyásznapi alkalmával az orosz-lánrcsz jutott, 70 éves, róm. kath., e hó 16-kán felakasztotta magát. Neve szomorú megörökítésre számíthat.

(Theodorus) a Magdala mellett elesett vitéz abyssiniai király híres orcsalájai, melyeket az angol hadsereg a bevett várbán föfogalt, hír szerezint Abyssiniából Londonba fognak viteni. A lánrc, melylyel meg voltak kötözve, tömör aranyból való, ugyszintén lábaikon a karikák is mérő aranyból valók.

(Dunaföldváron) egy 18 éves ifju, köztiszteletben álló család tagja, agyonlőtte magát. Mint ír: „szégyen és család vezetékek kora sira.“ „A szégyen onnan volt, hogy a majálison mámoros lett, s a család onnan, hogy egy lányka nem osztá érzelmet.“

(Névdátoloztatások.) Rehrenbek Sylvester **Feszti** re, Rosen **Ferenc Rószta** ra, Dobler **József Dobó** ra, Keszner **György Keszthelyi** re, Obláth **Mór Blathi** ra, Trampisch **József Bokor** ra, Schneider **Endre Szabó** ra, Herzfeld **Ignác Szentesi** re változtatták neveiket.

(Igazítás.) Lapunk most számában Szob ismertetésénél hibásan volt Nőgrádmegy említve, miután Szob helysége nem Nőgrád, hanem Hont-megyében fekszik.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 15. „Sheridan.“ Színmű 4 fev. Irta Langé Aylie; francziából ford. Cseprighi.

Szombat, máj. 16. „Dinorah.“ Vig. opera 3 fev. Zenéjét szerz. Meyerbeer. — Murszka Ilma k. a. a bécsi cs. kir. udv. opera színház énekesnője mint vendég.

Vasárnap, máj. 17. Ujjonnan betanulva először: „Éljen az egyenlőség.“ Eredeti vigjáték 4 fev. Irta B. Eötvös József.

B. Eötvös e művét még a negyvenes években írta, a politikai és társadalmi reformok megindulásának pezsgő korszakában, s az nem más, mint egy része a reform-küzdelenek. E vigjáték 1845-ben adatot először, s a forradalomig gyakrabban és nagy hatást idézett elő. Először orszoroztatnak benne a társadalmi állások rangfokozataira épített igények, a rang-görök s rang-kör. Megindultak az egyenlőségi eszmék. Mindenki hódol a divatnak és csinálja velök a parádét, s tart röki szónoklatot; de a gróf a nemest, a nemes az egyszerű prókátort, a prókátort a zugprókátort, valamennyien a nem nemest, a hajdu a német inást, az előbbrevaló mesterember az alantabb járó foglalkozást üzőt, kiesinyli magában. Ezeket keriti b. Eötvös József össze egy vigjáték keretébe, s hathatós utstírával állítja polengdózi magát azzal, mely nyilvánosan dicsérik és kénytelenül elfelőlten bösztü allandó, módját eji, hogy ügyvédének fia megkértesse ellenfele leányát, s így tudán kívül egyenlőt ellenfele fának is az utját, ki ismét a gróf leányát szereti. Ez a eszmé, mely igen ügyesen van megkötve, s meg kell vallani, bármely vigjátékírónak is becsületére válnék. De a kivétel és a megdás nem felel meg egészen a vár-közönségnek. A mi inkább a jeles regényirozó, mint drámaírói tehetségére mutat; a jelo-

netek bár itt-ott élénken indulk meg, ellankadnak a tulajdon részletezésben s ritkán csattanak igazán, mint az egészet vége is lassu és vontatott ott, hol villám sebesen kellene és lehetne is megoldani. De a dráb fő hibája, hogy benne a művészet nem céd, csak eszköz; a darab iránymú, melyben a vigjátéki forma csak szolgálja a társadalmi satyrának. E hiányai mellett is méltó volt feleleveníteni, mert szintünk elég szegény az eredeti jó vigjátékokban arra, hogy ez is valódi számot tegyen rajta.

A szereplők is kedvvel töltötték be helyeiket. Kivált Tóth a zugprókátort, Sziget a tábla ügyvéd s Rétly a nemes kortes szerepében kitünő alakokat állítottak elénk. Feleki a gróft, Szathmáriné az alispánét, Szerdahelyi az alispán fiát, Lendvayné és Niczkyné a két leányt szintén jól személyesítették. A közönségnek tetszett a darab, s azt hisszük, újabb is fon fogja magát a színen tartani.

Hétfő, máj. 18. „Éljen az egyenlőség.“ másodszer.

Kedd, máj. 19. „Aloajdró.“ Opera 3 fev. Zenéjét szerz. Bellini. — Murszka Ilma utolsó föllépte.

Szerda, máj. 20. „A szerencse gyermeke.“ Jellemrajz 5 fev. Irta Birchpfeifer S.; ford. N. N.

Csütörtök, máj. 21. „Zampa.“ Opera 3 fev. Zenéjét szerz. Herold.

Szerkesztői mondanivaló.

— **Alsó-Gald.** B. K. L. A Vasárnapi Ujság elmaradt számai megküldtetük. De azon ural, ki évek előtti képre előfizetést szedtet fols azokat nem küldötte meg, semmi közünk nincs, tudomásunk sincs róla. A név hasonló lehet, de a személy egészen különböz.

— **London.** R. B. A. V. U. és H—d Gy. ebe küldendő példányai iránt intézkedünk. Gyakorlati irányu közleményeket, ajánlatokat, szívesen fogadunk.

— **K. K. Félegyhaza.** M. I. A helyreigazítást, miszerint a pusztakérekők nem ugyanazok, kik az ott létesíteti szándékolt demokráta kör tagjai leendettek, késszéggel közöljük; annál inkább, miután lapunkban ez nem is volt állítva. A pusztakérekőkről ígert hiteles tudósítást elvárjuk.

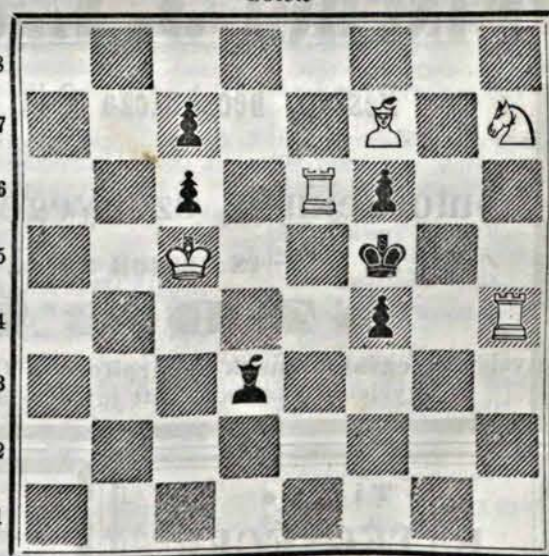
— **Arad.** J. K. A tudósítások folytatását elvárjuk.

— **Laczhaza.** K. T. K. Post fosta érkezett. S csak az vigasztaló, hogy „Lesz még egyszer innep a világon ...“

SAKKJÁTEK.

443-dik sz. f. — Lehner Armin-tól, (Bécsben).

Sötét.

Világos.

Világos indul és 4-ik lépésre matot mond.

A 438-dik számú feladvány megfejtése.

(Loyd Samutól, New-Yorkban.)

Világos. Sötét.

1. Bd5-d7 Bd8-d7:

2. Be6-c5 tetsz. szer.

3. Vh5-g4 vagy e5fmat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulöp József.

— Miskolcon: Czente József. — Cskókóron: Kling Iván.

— F-Nyáradon: Gérecz Károly. — Gelsin: Glesinger Zeigmond. — Pesten: Rakovszky Aladár és G. S. — Pécset: Rády György. — Sárospatakon: Váci István és Szécsi János. — A pesti sakk-kör

TARTALOM.

Dr. Balassa János (arckép.) — Május elején. — Esték a börtönben (képpel). — A pécsi közsébnányák (képpel). — I. Károly romániai fejedelem körúti (képpel). — A nővények vándorlása (vége). — Egyveleg. — Tarház: Faber tanár beszélő-gépe. — A Balassa-jubileum. — Pák Albert emléke ügyében. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és protestans naptár			Görög-orosz naptár			Izraeliták naptára			N a p			H o l d		
	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.
24 Vasár.	D 6 Janka	D 6 Exandi	12 F 6 Epiphan	Siv. Ros.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.
25 Hétfő	Orbán püsp.	Orbán	13 Pacomius	3 Sorob	63 29 4 13 7 40	42 41	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55	6 22 9 55
26 Kedd	Nerei Fülöp.	Nerei Fülöp	14 Izidor	4	64 27 4 12 7 41	107	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50	7 22 10 50
27 Szerda	Pazzi Magd.	Emda, Gyula	15 Glyceria	5	65										

HIRDETESEK.

Röck István gépgyára Pesten,

Ferenczváros, soroksári ut 20. sz.

Ajánlom a t. ez. gazdaközönség figyelmébe, minden a tavaszi időnyre szükségeltető gazdasági gépeimet, nevezetesen mindennemű szántásra alkalmas vaskémet, taligával vagy anélkül, fa- és vasboronákat, rögtörő és vetőgépeket, valamint kukoriczamorzsoló, szécskavágó, zuzó-gépeket.

Ajánlom továbbá elősmert jelességű Röck-féle tisztító s zsákoló cséplőgépeimet. Hensman és amerikai cséplőket, hajtógépeket (Göppel), kisebb és nagyobb löreőr alkalmazott örlőmalmokat, különösen ajánlom a két köves 8 löreörü gőzgép vagy Locomobilhez alkalmazott örlőmalmaimat, bel- vagy külföldi kövekkel. Készülnek s nagyrészen készen is kaphatók gyáramban mindentéle nagyságu gőzgépek, kazánnal vagy anélkül, olaj- és borsajtók, vasesztergák és kisebb vagy nagyobb szivattyúk; elvállalok bármily nagyságu gőzmalmok akár egyszerű, akár egész finom őrlesei berendezését.

A fent elősorolt gépek gyáramban többnyire készen kaphatók, s azoknak czélszerűsége és szilárdsága valamint czélauk megfelelő munkaképességéről kezeskedem.

Tisztelettel felkérem azon t. ez. földbirtokos urakat, kik a bekövetkező cséplési időnyre akár gőz, akár pedig löreörü cséplők szándékoznak tőlem venni, avagy ha már ily fajta gépeknek birtokukban vannak, becses megrendeléseiket úgy ez utóbbiaknál czéluságos javításai intézkedéseiket, mielőbb megtenni sziveskedjenek, hogy én azoknak a kellő időre megfelelhessék. Együttal kérem figyelembe venni, miszerint gépjávitás végett utazó gépész-segédék közül csupán azok megbízhatók, kiknek gyáramból irásbeli meghatalmazásuk, s ez évben 1868. jegyzett s gyári pecséttel ellátott könyvecskék vannak.

Röck István s. k.

gépgyártulajdonos.

81 (6-6)

Képes árjegyzékekkel bérmentve ingyen szolgálok.

Gyermek VASZONNEMŰ
ingek, hosszú váncosok, szorítók stb.
Pesten, Tüirsch F. vaczi-utca.
Összes üzleti árjegyzék bérmentve 44 (4-4)

Külső és titkos betegségek és gyengeségeket
katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bémulatos gyorsan és alaposan gyógyít. W. és J. gy. orvos és szülész, az itteni cs. kir. gárdeintézkedésben kizsoltgált orvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyszerékekhez jól beosztott rendelés-intézetben Pest, kis mező-utca 33 sz. 1. emelet, a „Teraziához” czimzett gyógyszerár szomszédságában, bemenet a lépcsőn, naponként reggeli 7 óráig és délután 1-4 óráig.
Fertők és hólygok részére külön bemenet és külön várszoba.
Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kiváratra gyorszerrel is gondoskodik. 138 (1-12)

Papir-kárpitok
a legújabb választékban
20 krtól egészen 10 ftig kaphatók
Fischer J. L. és Fiai-nál
Pesten, bécsi-utca 2-ik szám alatt,
ügyszínté 116 (3-3)
butorkelmék, szőnyegek, függönyök,
fa- és vászon ablak-redők.
SZOBÁK,
valamint egész lakások bekárpitozása (Spalierung) személyes felügyelet és jóállás mellett jutányos áron felvállaltatnak.

Víz által légzárolt
SZOBA-ÜRSZÉKEK,
melyek által a bűz tökéletesen elzáratik, darabja 5 ft., lakkozott 8 ft., csinos szerkezeti s finoman lakkozva 15 ft.
Készletetek, melyek minden árnyékoskéshez alkalmazhatók, s mely által a légnemű és bűz tökéletesen elválogtatik, darabja 8 ft. Mindkét tárgyat illetőleg egy kir. szabadalmammal ruháztattam fel.
Egészben teljes és díszes Angles-ek virtartóval, porcellán-orsóval erős horgany-orsóból szilárd gépezettel, fémunkáttal együtt, minden házi árnyékoskéshez könnyen alkalmazható, helyben általam fölállni, egyévi jóállás mellett 30 ft. Mustrák mindenkor készen tartatnak.
Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmamot
KEMENY-FEDÉLZETEK,
gömbölyű vagy négyzetűek, melynek alkalmazása által a füst a konyhából s lakhelyiségekből nyomtalanul eltűnik, egy darab ára 10 ft.
A pakolásért darabonként ládával együtt 1 forint számítatik.
Továbbá folytonosan készen kaphatók fürdő- és ülőkádak a legerősebb horgany-orsóból.
Moderateur és petroleum lámpák nagy választékban, valamint nagy készlet a legfinomabb amerikai petroleumból, a lehető legjutányos árral.
MIKSITS KÁROLY,
bádogos mester.
132 (1-6)
Raktár: rózsáter 2. sz. a., a varoshaza mögött.

Titkos BETEGSÉGEK
és súlyos utóbajai ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű Ricord (egykorú párisi tanárnak) módszere után, siker biztosítása mellett, rendel
SUGAR-ORVOSTUDOR.
Lakása Pesten, vaczi-utca 15 sz. a korona kávéház mellett.
Elfogad naponként 11 óráig 129 (1-12)
Megkereséshöz levél által is.

Titkos betegségek
bámulatos sebességgel alaposan gyógyítottatnak meg,
Tauber orvostudor
volt tábori főorvos által,
felső-országon, 7 dik sz. a. „Szeged városához” czimzett kávéház átellenében emeleten házában.
Rendel 11 óráig délutáni 3 óráig. Jutalék díjjal terhelt levelekre válasz adatik. 130 (1-12)

5 font
jőféle s tisztaielű
kávé csak 2 ft. 80 kr.
5 font
Portorico-kávé 3 ft. 40 kr.
Arany-Java-kávé 3 „ 80 „
Laguayra-kávé 4 „ — „
Plant-Ceylon-kávé 4 „ 20 „
Cuba-kávé egész finom 4 „ 40 „
Gyöngy-kávé egész finom 4 „ 50 „
továbbá:
Brasillai-rhum, egy pint 1 ft., legfinomabb jamaikai-rhum, Pecco virág- és Sou-chong-thea, sardinák, mustár és sajt-félék a legjutányosb áron kaphatók Pesten,
Banhofer és Jarmay-nál,
a két szerezés- és Laudon-utca sőrgéltén, 11-dik szám alatt.
Vidéki megrendelések a pénzösszeg be-küldése vagy utánvét mellett a leggyorsabban esz-közöltetnek. 131 (1-1)

FÜGGÖNYÖK
egy ablakra 5, 6, 8, 10, 14 ftig.
Vászonnemű, hímzék, eszpekék.
Pesten, Tüirsch F. vaczi-utca.
Összes üzleti árjegyzék bérmentve 43 (7-7)

Régi pénzeket
és mindennemű régiséget, drágakövet lovalgő és nyeregszerszámokat lotaká-
rakkal együtt, arany, ezüst és drága-
kövekkel kirakva, továbbá gyöngyöt,
szineskövet, aranyat, ezüstöt, ásványo-
kat vesz és cserél a legmagasb áron.

Régiségek és természetiek irodája.
Pesten, Dorottya-utca s Lloyd épü-
letben, 14. sz. a.,
hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötőköl a legelsőb áron, egy-
szintén egy nagy raktár ásványok, lep-
kék, bogarak, madarborók, tojások, s szemegek is találhatók. 135 (1-4)

Acs. kir. engedélyezett
KORNEUBURGI MARHAPOR,
lovak,
szarvasmarhák és juhok számára.
42 és 84 kr.
Üditő-nedv (Restitutions-Fluid)
lovak számára,
Kwizda Ferencz Jánosotl Korneuburgban.
Kizáról. szab. Ó Felsőge I-ső Ferencz József császár és király által.
1 palack ára 1 ft. 40 kr.
Lókörom-kenőcs
kérges, türekeny és kisszerű füreges pataoldalak ellen.
1 sz. lenzeje ára 1 ft. 25 kr.
Körömsugárpor
a sugárrothadása ellen lovaknál.
1 palack ára 70 kr.
Sertéspor
kitünő óvszer a futóhszök ellen.
1 csomag ára 63 krajczár és 1 forint 26 krajczár.
Valódi minőségben kapható:
Pesten: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a.; Thall-mayer A. és társa; Halbauer testvér; Glaz J. és Rakodezay A. úrnál.
Budán: az udvari gyógyszerárban. — Ezenkívül léteznek még raktárak Magyarországon leg több szab. kir. és mezővárosaiiban, melyek időről-ídrőre a legtel-
jettebb hazai hírlapokban közhírítéetnek. 134 (2-8)
Óvás: Hogy a t. ez. közönséget a hamisítványok megvédelésétől meg-
őjük, ezennel tudatjuk, hogy csak azon csomagok és üvegek
a valódiak, melyek a korneuburgi kerületi gyógyszerár postáját hordák magukon.

Beküldetett.
Vonatközússal a korneuburgi marhapor tárgyában lapunk hasábjain megjelent értekezésre, indíttva éreztük magunkat e czikket most részletesebb fejtegetés alá vonni, mely által egybisszikk, csakis a tisztelt gazdászok s lóvalgődonosok érdekét mosz-
ditandjuk elő.
A korneuburgi marhapor, tízevi fennállása óta nemcsak az ausztriai határon mesztül, hanem egész Németország, s a danai fejedelemségekben is, úgy Országok nagy részében a legnagyobb elterjedést vívta ki magának, s még Sveiczban, valamint Angol s Franciaországban is befogadásra talált, és ő felségeik a porosz király s angol király né udvari istállóiban használatban vétetett — melyről mindkét fővási mesteri hivatal a leghízelgőbben nyilatkozik. E marhaporok a cs. kir. ausztriai, királyi porosz s királyi orosz magas kormányok által történt engedélyezésre, valamint a hamburgi párisi, müncheni s bécsi állatvétel-egyletek érmei általi kintittatásuk, mind magában szóló tényállások, melyek e szor kitünőséget igazolják; ennélfogva minden további értelemezést feleslegesen tartunk.
A korneuburgi marhapor beadása a háziállatoknak még a legkellőgőbb egész ségi állapotban is felelté üdvös, mert az emésztő szervek működését emeli, a meg-
emésztett tápanyagok elkülönítését előmozdítja, s az állatot ellenállási erejét minden dígleletes befolyások ellen nemcsak védi, hanem oly betegségtől is megóvíja, melyek nek a háziállatok leggyakrabban kitéve vannak, s kitünő hathatóságot nyújtania kü-
lönösen lovaknál: mirigyos, gége- s bélygőres bántalmakban és zabalásvagy hiányában. A szarvasmarháknál: vérfejes, széhas ellen, s a tej javítására s annak nyújtása különö-
sen a borjuzás folyama alatt nagy előnnyel jár. Juhoknál: a májféreg elűzésére és az altest minden fájdalmaiban. — Egy más, hason fontossággal bíró hygieniai készítmény, az **Üditő-nedv** lovak számára, Kwizda F. J. -tol Korneuburgban, mely annak, a cs. kir. magas egészségügyi hatóság általi megpróbáltatás után, ő Felsőge I-ső Ferencz Jó-
zsef császár és király által egy kizárólagos szabadalommal tám. ettett ki, s nemcsak ő felsége az angol királyné udvari istállóiban, hanem dr. Knauerl, ő felsége a porosz király főorvosa hivatalos gyakorlatában is használhatón vésték; az, a lovat késő ko-
rig kitartóvá teszi és vidámságot tartja, edzi az inakat s különösen búsáság, csúszos bántalmakban, rángatás s ficzomodás, s a lábak merevsége eseteiben — kipótóhatlan segédszerül szolgál. E két szerek megrendelési raktárát, mi számunkban közhíríté-
teit hirdeményben olvasható. 127 (1)

1864-ki igérvények
melyekkel már 1868-dik június 2-kán
250,000 forint nyerhető
2 ft., bélyegdíj 50 kr., 10 darabra 1 db. ingyért adatik, kaphatók
Voelcker és társánál Bécsben,
Kolowrat-Ring 4.
A sorshuzási lajstromok bérmentes küldése 30 kr. Megrende-
lések utánvét mellett nem eszközölhetők. 107 (5-5)

Első magyar által. gyógyintézet
Budán, városmajor 318. szám.
Eren, az igazó szépségű budai hegyek és árnyékos parkot képező városmajor közét épült újabb átalakulása folytán, a legnagyobb kényelemmel kinköző gyógy-
intézetben a következő természetes gyógymódok a kalmartatnak:
1. Vízgyógyász. mindennemű fürdővel és zuhanyval.
2. Lina-féle festgyakorlat, tökéletes gyógykészküvel.
3. Magán gőzfürdők, egyes személyre készült gőzszekrényvel.
4. Schrott és Hahn módosított gyógymódja.
5. A villam delejesség folyamai. Továbbá tavaszi és nyári gyógyok ásvány-
vizekkel, tejjel és sóval; ősszel szőlővel.
Kirándulások történeke az intézetet övedző lombos erdővel, szőlőkkel és számtalan nyaralóval díszlő budai hegyekbe, sőták a városmajor árnyas fasora alatt. Szórakozást nyújt továbbá az elegans gyógyterem tekeasztala, zongorája újasá; társalgás, táncz, hangverseny.
Közlekedés: Buda Pesttel egyelőre esinos társaskocsikkal, később a léte-
sülő közúti vaspálya által (az innen bejáró betegek számára külön gyógyhelyiség
lón bere-devze); a házval és a külfölddel minden irányban menő vasutakkal, gőz-
sokkal, postával és távirókkal.
Azon betegségek, melyekben a mondott gyógyhatások a legnagyobb
sikerrel alkalmazhatók, a következők: A vérképő tápaszerek bajai; a légzőszek-
vek lerutos és ideges bántalmái; a nemzórészek és idegrendszer rendelleneségei;
nőbajok; vérsenyvek; bujakór; görvény; közsény; alhasi pangások; elbűs;
aranyér; huzgyszervi bántalmak; a törzs és tagok fertülései és zsurgorai; általá-
nos gyengeség; makacs borbajok.
A gyógy- és ellátási díjak igen mérsékelték
Bővebb tudósítást az intézet orvosa Vajda J. orvos és sebész-
tudor ur készséggel ad.
102 (3-5)
A gyógyintézet igazgatóság.

Az atáianosan jónak elismert valódi s egészen trisen érkezett
SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP
mell- s tüdőbetegkek számára.
továbbá: rekedtség, nátház, ingerkőbőgés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyuladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában. — Wagner D. E. — Schirk J. — Thalmayer A. és társa. — Oszner J. — Schirk J. — és Gerhardt A. úrnál.
BUDAPEST: Schwarzmeyer J. gyógyszerész úrnál.
Középözön: Drackóczy gy.
Aradon: Probst E. J.
Aszódon: Sprlag J. gy.
Bajan: Klenautz J.
Brassóban: Gyertyányi Pa-
bic és Jekelius gysz.
Battonyán: Bignio K.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick El.
Csáktornyan: Káráz A.
Csalton: Borsay F. gysz.
Debrezenben: Göll N. gy.
Deben: Krémér S.
Dettán: Braunmüller J. gy.
Deveszerben: Hoffmann B.
Eszéken: Kávilowicz gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Érsekújvár: Coniegnér Ign.
Egerben: Wessely gysz.
Eszéken: Thürner fiai és
Des-thy gysz.
Győrött: Brunner F.
Gyula: Lukács gysz.
Haczföld: Hagelschmidt V.
Hátszegben: Mátyás B. gysz.
Ipolsyagón: Mikulási T.
Janosházán: Kuna gysz.
Jolsván: Maister gysz.
Kaposvár: Schröder J. gy.
Köszegen: Strichle gysz.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonvás: Kodolányi
gysz. és Spatay A.
Kassán: Eschwíg E.
Késmárk: Generich C és A.
Késcskemén: Papp M.
Karansebesben: Weber A. gy.
Kékáson: Boromi K. gysz.
Közváros: Sándor R. gy.
Szabadkán: Hofbauer I. gy.
Kolozsvárt: Megay M. C.
Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár.
Ugyanezen bizományos uraknál kapható:
Legjobbfele **tyukszem-tapasz,**
Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya
ára 23 kr.
Dorsch-májolaj, valódi gyökzeri
Lobry és Parton-tól Utrechtben, a gyökér-
s borkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg
ára 1 ft.
**Striai Stub-havasi-növény-
nedv**
mell- s tüdőbetegkek számára.
Egy üveg ára 87 kr.
Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesund-
heitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27.
November 1866 über „Schneeburgs Kräuter-Allop“ Folgendes:
„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneeburgs Kräuter-Allop“ des Herrn
Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist
bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein
vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Symparten jeden
Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen
Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w.
wegen seiner vorzüglichlichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildern ten Eigen-
schaften mit günstigem Resultate angewendet.“
Füraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerészénel Gloggnitzban.
**

A jelen idényre
ajánlják

FISCHER J. L. és FIAI

Pest, bécsi-utca 2. szám,
dúsan berendezett 115 (3-3)

hölgy-divat-tárukat,

ugyszinte minden
párisi ujdonságokat (Nouveautés de Paris.)

Legújabb s legjobb szépitőszert Párisból!!

Lait de Venus és Crème de Venus.

A hatás meglepő, minthogy már rövid használat után szép fehér s gyengéd arc-színt idéz elő.
Ára mindkét szépitő szertnek 4 ft., postán küldve 35 krral több.
Egyedül valódi minőségben kapható:

Lueff M.

110 (3-6) Pesten, váci-utca 21-dik sz. a., a „Minervá"-hoz.

Dr. GROSSMANN,
SZEM- és FÜLORVOS
PESTEN,
József-tér 11-ik sz. alatt, Gross-féle
házban.
Rendel. hetekenapokon del.
előtti 11-12 és délután 2-4 óráig.
Szegények számára ingyen minden va.
szemp. adóletti órákban. 70 (9-12)

KÁNYA JÓZSEF
(előbb Böhm és Kánya)
Pesten, József-tér 10-ik sz.
ajánlja

minden évszakra
újsan ellátott

legújabb bel- és külföldi
női-divatáru
rekl. t. árát.
136 (1-6)

Köszvény-vászón

mindenféle köszvény, csusz (Rheuma),
inszagatás, mélt., gerinczajda-
lak, keresztizás (Hexenschuss), lab-
kőszvény stb. ellen.

Egy csomag ára 1 ft. 5 kr., kettős erejű 2 ft. 10 kr.

Dr. BURON 94 (6-6)
Párisi általános sebtapasza

mindenféle sebek, genyedésék és daragatok ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 krral több.
Valódián Pesten egyedül kaphatni csak **TÖRÖK JÓZSEF** ur győgszertárában, király-utca 7. sz. Sárkány úrnál a váci-utczában. — **Debreczenben:** Rothschneck ur győgszertárában. — **Szombathelyen:** Pöllich Ferencz ur győgszertárában. — **Mohácsban:** Kögl. A. ur orszámszédésében. — **Kassán:** Reschwig és fia. — **Kolozsvárt:** Wolff győgszertész. — **Miskolczon:** Spaller A. — **Temesváron:** Becher ur. knál.

KACHELMANN KÁROLY

selmezz- és vilnyei gépgyárnok

ajánlja elismert kitértőségű és több első érmekekkel kitértetett

ARATÓ-, KASZÁLÓ-

és országos szabadalmazott

NYOMTATÓ-GÉPEIT,

melyek egyszerűségükkel és kitűnő hatásuknál fogva, általában elismerést és nagy kitértedést nyertek.

Kaphatók Pesten: Koczó Pál. — Debreczenben: Tóth Lajos és Társa. — Aradon: Andrányi Károly uraknál. 98 (6-8)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1868 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Utazó-szereket

nevezetesen:

Bőr-, fa- és vászon öndöket 2 ft. 75 krajczártól 50 ftig,
uti-táskákat, 2 ft. 80 krajczártól 40 forintig,
uti-táskákat, minden uti-szerekekkel berendezve 25 ftől 80 ftig.
uti-készleteket, szekrényeket és tükörceket, útszen és berendezve, 1 ft.
60 krtól 100 ftig s minden egyéb
uti-szükségleteket, szintegy
angol lovagló nyergeket dísznőbőrből 15 ftől kezdve,
angol kantarokat s egyéb lovagló eszközök dús választékát, a legjobb minőségben ajánlják

Kertész és Eisert Pesten,

Dorótya-utca 2. sz., a „magyar király" szállodával szemközti.
Kimerítő árjegyzékekkel kívánatra szolgálunk, írásbeli megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítünk. 122 (2-4)

Mindennemű bel- s külföldi természetes

ÁSVÁNYVIZEK

az ezidei töltésből megérkeztek, ezek közt a hírneves **koritnyiczai** is, s folyvást friss minőségben kaphatók:

Édeskuty Lónál

Pesten, József-tér 12-dik szám alatt.
121 (2-2)

Legelősebb

himzések, fehérenmü,

függönyök, csipkék, harisnyák stb.

Pesten, **Türsch F.** váci-utca.
Részletes árjegyzék bérmentve. 42 (2-3)

Siketség gyógyítható.

Nagyontisztelt Oelsner ur!
Épen ma 14 napja, hogy rendelkezésemre használnom és szives felsorolást a folytán tiszteltel tudatom, hogy a nekem küldött **ball-gyapjot** a legmeglepőbb gyógyhatást idézte elő. Enneköztva kérem önt (következik a megbeszélés mennyisége)

Ganter Miklós,
festő és sörmérő Reichenbachban, Neustadt mellett.
5 forint bérmentes beküldése mellett megrendelhető **Louis Oelsner**tól Berlinben, neue Schönhauserstrasse 12. sz. a. 112 (1)

Eladó juhok.

Borsodmegye Miskolcztól Csátnak vívó országúthoz közel, Igriéből Tarjánba ment, az úfelen balra, első pusztán, 660 darab, finom kétgyéretű juhnyáj barányostól eladó. 138 (1-2)

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten, (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvtárúsnál kaphatni:

Uj teljes magyar és német szótár,

tekintettel az egyes szók helyes kiejtésére,

rokonságára, valamint azoknak hajtása, füzetek s különböző értelmeinek körülrírás által meghatározott szabatos előadására, különös figyelemmel levén a természetudományokban, az uj törvényhozásban a kereskedelem stb. szakos szók- és műszavakra.

Írta **Dr. BALLAGI MÓR** tanár.

I. kötet. II. kötet.

NÉMET-MAGYAR RÉSZ. MAGYAR-NÉMET RÉSZ.

Harmadik kiadás. Harmadik kiadás.

8-rét (863 lap) Borítékba füzve 4 ft. Angol 8-rét (723 lap). Borítékba füzve 4 ft. Angol
vásznonba keményen kötve 5 ft. váznonba keményen kötve 5 ft.

FOGARASI JÁNOS

NÉMET ÉS MAGYAR SZÓTÁRA

a legújabb és legjobb kuttók után.

Ötödik javított és bővített kiadás.

Magyar-német és német-magyar rész egy kötetben. Nagy 8-rét (1226 összes lap). Kemény bőrkötésben 5 ft.
Magyar-német vagy német-magyar rész külön, füzve 2 ft.

Pest, május 31-én 1868.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetően: Egy négyezer hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígdtatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígdtatásnál csak 7 krba számítottik. — Kiadó-hivatallunk számára hirdetményeket előfog Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzelle No. 22. és Hasenstein és Vogler, Wollzelle No. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígdtás után 30 krajczár.

Fördös Lajos.

Ázon férfit, kinek arczképet itt bemutatjuk olvasóinknak, a protestáns egyházban mint jeles szónok s nagy munkásságu író emelkedett az elismerés nem közönséges magaslatára. A természettől ritka külső és belső tehetségekkel s jelességekkel ruházva föl, azokat fáradhatlan munkássággal, kitarító erélylyel s szerencsével hasznosította az egyházi és tanügy javára. Méltó azért, hogy e lapok közönsége is, mely az érdemet felekezettességgel nélkül tanulta becsülni mindig, szintén megismerje és méltányolja Fördös Lajos érdemeit.

Fördös Lajos 1817. június 7-én született Tolnamegyében, Gyönkön, hol atyja, Dávid, tanár volt. Anyját, Gál Zsuzsánát nem is ismerte; a halál korán megfosztá tőle az árván hagyott gyermeket. Helyét azonban, a legritkább tünények egyike, egy szerető mostoha anyja foglalta el, atyjának második neje, a ma is élő, áldott lelki Vécsey Sára, ki a kis Lajost, mintha saját gyermeke lett volna, oly anyai gondnal s szeretettel nevelte. Atyja Köröshegyre rendeltetvén lelkésznek, ott töltö ő is gyermekéveit, testben-lelékben szépen fejlődve. Atyja korán kezdé oktadni őt maga; majd a latin iskolákat Gyönkön kezdte, Pápán folytatta, s ismét Gyönkön végezte, atyja már ekkor nagy-dorogi lelkészre mozduván elő.

A bölcsészeti tanfolyamra ismét a pápai főiskolába kellett mennie, hol oly kitűnő tanárok keze alá került, mint Tarczy, kitől bölcsészetet, Zádor (Stettner), kitől jogot, és Kocsi Sebestyén István, kitől hittant hallgatott. Az iskola legkitűnőbbje közé tartozott mindvégig, s az akkor már ébredni kezdő magyar ifjuság jobbainak dicséretes szokása szerint, a lezárók betanulásán kívül, önmunkássággal ism. kitért társai közt. Hat év alatt mind a három tanfolyamot szép sikerrel bevégezvén, szülői házához vonult, hogy a lelkészi pályára, melyre ma-

gát belső vonzalomból szentelte, haladék nélkül készülessen. 1838-ban már le is tette papi vizsgáját s nemcsak a tudományokban való készütsége, hanem deli termete, megnyerő arca, érzés hangja s szónoki ügyessége már ekkor szép jövőt jósoltak neki a választott pályán.

Miután egy évre nevelőtül alkalmaztatott Halász József házánál, Nagy-Köröshön, már az 1839. év tavaszán mint segédlelkész talájjuk őt a kecskeméti népes és virágzó egyházban, a köztiszteletű s apostoli lelki Polgár Mihály oldalánál. Két évig volt e

nen, hogy reá, a tizenhat év múlva bekövetkezett üresség idejében visszaemlékezett s őt rendes lelkészül hivta kebelébe egykori kedves népe.

Szónoki hire Kecskemétről messze földre elhatott. Annyira, hogy a tiszántuli kerületben fekvő kis-uj-szállási egyház őt, az idegen kerület segédlelkészét, egyenesen rendes lelkészének hivta meg 1841-ben. Két év múlva teljessé tette boldogságát szerencsés házassága, mely a nemes lelkületű s gyöngéd szívű Veres Borbálával füzte össze.

FÖRDÖS LAJOS.

Kis-uj-szállási lelkész korában, barátjával Szivos Mihálylyal együtt dolgozta s adta ki „Ajátos hölgy" című imakönyvét, az első csupán nők számára irt magyar imakönyvet, mely általános tetszéssel találkozott s már három kiadást ért. Ez imakönyv második kiadása, az abszolút korszak idején, azon megtiszteltetésben részesült, hogy abból a rendőrség a hazáért való imákat kitiltotta. Mikor a férfiaknak semmit sem volt szabad tenni a hazáért, a nőknek még imádkozni sem engedték meg érette. Szintén Szivossal közösen dolgozta *Egyházszertartási beszédek* első kiadását, mely csakhamar közhelyeslést nyert s széltében használtatott a reform. egyházakban. E miből saját dolgozatait kiválogatva, átdolgozva s megbővitve, mellékletül jegyzetekkel és utasításokkal is ellátva, *Agenda* cím alatt bocsátotta közre 1866-ban s az most egyik legkedveltebb agendája egyházának.

Kisújszállásról, hat évi szolgálát után, 1847-ben ismét a dunamelléki egyházkerületbe, Kún-Szent-Miklósrá hivattott. E lelkes egyház és nép körében kilencz évig szolgált, ritka mértékben bírva a közszeretetet és tiszteletet. Forradalmi működése miatt egy ideig bujdosnia is kelle, de egyháza csak annál nagyobb szeretettel s ragaszkodással zártá őt ismét kebelébe. Kilencz évi hivataloskodásának legfőbb s legérdemesb ténye: